

Б Р А Н И Ч

ОРГАН АДВОКАТСКИХ КОМОРА
у
БЕОГРАДУ И СКОПЉУ

Власник и издавач **Бранича** је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник Владимир Св. Смић, адвокат.
БРАНИЧ уређују чланови редакционог одбора: Милан Ж. Живадиновић, Др. Видан О. Благојевић и Др. Радоје Ј. Вукчевић, адвокати.

САДРЖАЈ :

ЧЛАНЦИ

Неколико питања из области акцијског права од *Др. Борђа Ж. Мирковића*, ванредни професор универзитета 219

Надлежност бавовине Хрватске и наше процесно право од *Др. Адама П. Лазаревића* проф. универзитета — Београд 243

Није потребно утврђивати правни однос и савесност државине у спору, већ само то да ли је сопственик услед не употребе свога права изгубио право на тужбу од *Др. Видана О. Благојевића* адвоката — Београд 248

Кад оправдање ревизије поднесе сам оптужени, а не његов бранилац, онда суд такву ревизију не може, по § 342 ксп. и т. д. 252

Властодавац може коклудентним радњама пристати на закључење уговора по пуномоћнику . . . 253

Нема места правном леку противу потврдне пресуде позивног суда до 5.000 дин. 253

Осудно решење донето по старом поступку не може се побијати тужбом због ништавости и т. д. 254

Суд не може да одбије предлог за доношење пресуде због изостанака, зато што се и т. д. . 255

СУДСКА ПРАКСА

Државна хипотекарна банка може се наплатити за своје потраживање — штету произашлу из друге продаје имања и т. д. . 250

Противу закључка позивног суда којим се потврђује закључак првог суда донет по извршном поступку, није допуштен правни лек 251

Кад бранилац оптуженика, изјави правне лекове на записнику о главном претресу и у законском року не оправда их, суд не може одређивати другог браниоца да у остављеном року изјави правне лекове од *Јована Д. Смиљанића* 256

Олакшавну околност добро владање нема јавни служеник, пошто то изискива карактер и т. д. 257

Уредништво **Бранича** налази се у Дечанској 13/II. Рукописи се не враћају. Прештампавање градива из часописа допуштено само са тачним означањем извора

Бранич доноси: расправе и чланке којима је смер заштита интереса адвокатског реда и ширење професионалне свесги, службена саопштења Адвокатских комора којима служи као званични орган, и расправе, чланке и саопштења из судске праксе из свих области права и прати развој правног живота у земљи и иностранству.

Бранич излази крајем сваког месеца. — Годишња претплата за **Бранич** износи 80.— дин. За адвокате изван територије београдске и Скопске адвокатске коморе, адвокатске приправнике, судије и судиске приправнике годишња претплата износи 60.— дин. Поједина број 10.— дин.

www.unilb.rs

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

Нема поврата ако је осуђен за
какво умишљајно кривично де-
ло, на казну лишења слободе
за пет година, од дана када му
је казна у целости помилована,
и т. д. од *Бранка Јевремовића* 259

Питање издржавања жене за време
трајања бракоразводне парнице
спада у надлежност Црквеног
суда од *Војимир З. Радовић*
адв., из Београда 261

Тешка повреда нанета редару и
кад није одређен ни дотичну
службену дужност дело је из §
128 од 2. к. з. 261

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ — СКОПЉЕ 261

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТА 264

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА . . . 266

Др. Ђорђе Ж. Мирковић, проф. Универзитета — Београд.

Неколико питања из области акцијској права

Састав дневног реда за друштвену скупштину, учешће псеудодоничара, губитак целе основне главнице, њено отписивање, оглашавање одлуке надворне власти за ништаву по §-у 135 Зак. о општ. управ. поступку.

§ 1 Састав дневног реда за друштвену скупштину. — Има акционара који би узели или не учешћа на извесном збору свога друштва, према томе да ли ће он решавати о неким врло важним и изузетним предметима или, напротив, о мање значајним и својим редовним пословима. С обзиром на то, управа би могла, прикривањем или нетачним казивањем дневног реда збора, настојавати да на њему избегне присуство оних акционара који јој нису наклоњени или за које претпоставља да ће се противити извесним њеним намерама и предлозима. Како међу овима може бити и таквих који су корисни за управу или за пролазну већину другара на коју се она ослања, али штетни по друштво као целину, наше позитивно право, у жељи, дакле, да одузме једну од прилика за вршење злоупотреба, наређује, под претњом ништавости зборских закључака, да се у дневном реду објаве сва питања и предлози о којима ће се решавати на акционарској скупштини (чл. 56 ст. 5 Зак. о акц. др.). То наређење чини, прво, да се односна питања и предлози морају са позивом на збор обзнанити и, друго, да се морају обзнанити тако да буду јасно и потпуно одређени. Ово последње правило није, додуше, у законском тексту изрично постављено, али је у сагласности са побудама којима је се законодавац руководио при састављању прописа о дневном реду (чл. 56 ст. 5) и, по самој природи ствари, мора се узети да је прећутно садржано у том пропису. Утолико пре: што не постоји подела надлежности између редовних и ванредних зборова; што се, сходно томе, на редовним зборовима може одлучивати, не само о именовању органа и о закључним годишњим рачунима и извештајима, него и о изузетним предметима (измени Правила, фузији, престанку друштва¹⁾); што, отуда, поље рада редовног збора није унапред познато нити увек исто; и што се, најзад, акционари не могу користити одредбом чл. 66 и овластити некога да их на збору заступа ако питања, о којима тај збор треба да одлучује,

¹⁾ Члан 63 Зак. о акц. друштвима.

пису у дневном реду јасно и потпуно означена: јер, у отсуству законске надлежности редовног збора, пуномоћници појединих акционара могу да учествују у његовом одлучивању, нарочито кад се оно тиче каквог необичног и ненормалног догађаја, само под претпоставком да су дотични акционари, као њихови властодавци, на основу уредно-објављеног, јасног и у свему потпуног дневног реда, унапред знали о чему ће се на скупштини решавати. Да ли је један дневни ред јасан и потпун јесте фактичко питање, чије решење мора бити препуштено управној власти која „одобрава рад збора“ (чл. 68 ст. 3) или суду који треба да се, на основу чл. 56 ст. 5, изјасни о правној вредности скупштинског закључка“).

Сходно напред изложеном, ако на пр. збор акционара треба да одлучи да се као изгубљена отпише цела основна главница и упише нова, није доста да у објављеном дневном реду стоји да ће се на скупштини решавати 1° „о одобрењу закључних рачуна и извештаја управног и надзорног одбора о раду, са предлогом управног одбора о отпису акцијског капитала и о упису новог“; и 2° „о предлогу управног одбора о измени оног члана друштвених Правила који одређује основну главницу“.

1) Са гледишта формалног такав састав дневног реда је недовољно јасан и непотпун. Он не допушта да се са сигурношћу закључи ради чега се скупштина сазива. На основу њега, може се у исти мах претпоставити да ће она решавати о отпису целе друштвене главнице или, напротив, о отпису само једног њеног дела³⁾, баш као што се може мислити, да ће се тај потпун или делимичан отпис закључити било у виду поништаја⁴⁾ односно снижења и једновременог повишења главнице — не би ли се њен дотадањи износ одржао — било у облику простог смањивања те главнице.

Шта више, код нас се, у практичном животу, састав дневног реда, који смо напред примера ради навели, обично употребљава онда, када се намерава да изврши отпис целог „акцијског капитала“, ма да такав састав дневног реда пре наводи на то да ће предмет скупштинског одлучивања бити делимичан отпис, будући: да губитак половине основне главнице који се не да средствима „резервног фонда попунити“, намеће управном одбору дужност да сазове збор „ради решења хоће ли друштво ликвидовати (sic) или даље радити“ (чл. 79 ст. 1 Зак. о акц. др.); да то, што важи за губитак половине, поготову важи за

³⁾ Упореди: P. Pic, *Des sociétés commerciales*, 2e éd. 1926, t. III, стр. 56 и след. (nos 1297—1301); Copper Royer, *Traité des sociétés anonymes*, 3e éd. 2e tirage t. II, стр. 503 и сл. (no 530); R. Rousseau, *Traité des sociétés commerciales*, 5e éd. 1921, t. I, стр. 766 и след. (nos 3193 и даље), нарочито по 3201.

³⁾ Ниже ћемо видети да се те две врсте отписа разликују како по начину спровођења тако и по својим правним дејствима.

⁴⁾ Кад се ради о отпису целе основне главнице.

губитак целе главнице, под претпоставком да друштво због њега није по закону престало; да, међутим, о решавању да се ликвидира или продужи даљи рад нема ни помена у тексту дневног реда који расматрамо; да је затим губитак целе главнице готово увек праћен презадуженошћу друштва; да је у таквом случају управа „дужна“ (чл. 79 ст. 2) да тражи отварање стечаја, који по сили права изазива престанак заједнице чл. 81 т. 4); да се тумачење оглашеног дневног реда не сме вршити полазећи од тога да је се управа огрешила о дужности које је по закону терете; да је, уз то, отписивање целокупне основне главнице ненормалан акт, за који је спорно да ли је уопште правно могућ и који, ако се узме да јесте, под извесним условима, лишава акционаре чланства, а иначе изазива гашење друштва; да делимично отписивање, напротив, не производи ни једно од тих дејстава; да се чак употребљава за санирање заједнице, у циљу продужења њеног постојања; и да је, у отсуству изричног отступања или наглашавања у дневном реду, логичније замишљати оно што је нормалније и не тако далекосежно, него оно што је изванредно и што може имати најтеже последице како за саме учеснике на друштвеном збору тако и за остале другаре.

Осим тога, отпис целе главнице — и тада када претпоставимо да наше законодавство зна за ту врсту отписа — не може бити извршен на начин који сам по себи изазива престанак заједнице (види ниже). Употреба таквог начина стварно се своди на одлучивање о растурању друштва. Према томе, није јуридикчки могућа чак ни онда када је отпис целе главнице у дневном реду уредно објављен. Ако до те употребе ипак дође, решавано је о нечему изван дневног реда. Тим самим фактом, закључак који из таквог решавања произађе „не вреди“ (чл. 56 ст. 5). Следствено томе, друштвена скупштина, сазвана, као у нашем примеру, ради отписа изгубљене главнице и одлучивања да се образује друга, није власна да правоваљано реши да се просто пониште све дотадање акције и објави упис новог деоничког капитала: прост поништај дотадањих акција, без обзира на то што је закључен једновремено са одлуком о објави уписа новог деоничког капитала, оставља друштво без иједног другара, због чега оно, по чл. 81 т. 6 Зак. о акц. др., престаје да постоји.

2) С друге стране, напоменули смо већ, према чл. 79 ст. 1 истог закона, „чим се по билансу покаже да је изгубљена половина друштвене главнице, а нема могућности да се тај мањак из резервног фонда попуни, управни одбор дужан је одмах сазвати збор акционара ради решења: хоће ли друштво ликвидовати или даље радити“. То решење може збор донети било изрично било прећутно. У првом случају, формално, у виду нарочите одлуке, закључује да друштво, иако је изгубило поло-

вину главнице, настави са својим пословањем односно да, услед тог губитка, приступи ликвидацији. У другом случају, пак, прихвата предлог о отпису пропалог дела главнице или о његовом замењивању новим уплатама или о каквој сличној мери, која, без формалне одлуке о продужењу рада друштва, стварно дозвољава и иде за тим продужењем. Услед правног ефекта који се тиме постиже, као и због саме јуридикчке могућности да се, у облику закључка о отпису акцијског капитала, прећутно изгласа настављање друштва које је изгубило половину износа своје главнице, не може се, ако је тај губитак заиста претрпљен и то под условима који намећу примену чл. 79 ст. 1, пуноважно решавати о отпису главнице на скупштини у чијем се дневном реду тај отпис и упис новог акцијског капитала додуше наводе, али у коме не стоји да ће се дотична скупштина бавити питањем: „хоће ли друштво, због тога што му је пропала половина главнице, ликвидирати или продужити са радом“. Приговор, да је прећутно решавање о продужењу друштва нормална последица отписа старе и уписа нове главнице т. ј. двају питања која су, по претпоставци, била на дневном реду, не може да оповргне ваљаност нашег закључка. Такав приговор је произвољан. Истина је управо на другој страни: није прећутно решавање о продужењу друштва последица отписа и уписа акцијског капитала, него су тај отпис и упис последице решености да се продужи са друштвом. Отуда, када би, због губитка главнице, на дневном реду било одлучивање о настављању или престајању рада друштва, правно би било могуће решити да се изгубљени део отпише или замени новим уплатама, ма да то отписивање односно замењивање није било унето у објављени дневни ред. Али обрнуто није допуштено, јер се изједначаје са мешањем узрока и последице.

Као што се, у случају кад друштво изгуби половину или више од своје главнице, на оној његовој скупштини која према објављеном дневном реду није изрично сазвана ради решавања о ликвидацији или продужењу рада, не може да одлучи да се отпише изгубљени капитал, иако је то отписивање унето у дневни ред, тако исто друштвена скупштина не може правоваљано да закључи да се, на место у целости изгубљене главнице, упише нова, ако у дневном реду те скупштине не стоји да ће она већати било „о обнављању друштва“ било о његовом „поновном успостављању“ или „настављању“ било, најзад, о његовом „замењивању“ неким друштвом које би се у том циљу тек имало основати. Без значаја је, при том, што дневни ред односне скупштине садржи тачку „о отпису старог и упису новог акцијског капитала“. Такав састав дневног реда довољан је онда

када се само те радње уистини желе да спроведу, али не и тада када се, под видом одлучивања о тим радњама, првенствено и стварно што друго закључује. А то је баш случај са скупштинским решењем да се, наместо потпуно изгубљене главнице, упише нова. И збиља, према члановима 1, 2, 22, 33 ст. 1 *in fine* и ст. 3, 50 и 79 Зак. о акц. друштвима, основна главница, као што ћемо касније још опширније видети, је део супстрата тих друштава, један од њихових битних елемената без кога она ни једног тренутка не могу постојати. Зато губитак целе основне главнице спада међу догађаје који својим наступањем изазивају престанак акционарских друштава. Тај престанак, по једном мишљењу, које се позива на дикцију члана 81⁵⁾, настаје већ у тренутку у коме је претрпљен губитак целе главнице. У том тренутку друштво тобож губи своју правну персоналност. Сви јуридикчки односи и положаји који изгледају у супротности са тиме објашњавају се: било законским стварањем једног новог друштва, које се прикључује престалом да би спровело његову ликвидацију (*Sukzessionsoder Zwangsvertragsstheorie*), било на тај начин, што се, ради омогућавања те ликвидације, замишља да друштво, као субјект у праву, постоји све дотле док се она не оконча (теорија фикције). Ова последња теорија је владајућа у Француској, чије је „акцијско“ законодавство најближе нашем. У Немачкој, међутим, преовлађује једно друго гледиште познато под именом *Identitätstheorie*. По њој, реализовање једног од законских узрока друштвеног престанка има за непосредну последицу, не крај њиме погођеног друштва, већ почетак новог стадијума у његовом животу, стадијума растурања заједнице. Наступање тог стадијума праћено је променом друштвеног циља: убудуће он није оличен у постигнућу зараде, него у „разрађивању“ друштва и окончању његовог постојања. *Erwerbsgesellschaft* претвара се у *Abwicklungs-* или *Liquidationsgesellschaft*. Само, то „ликвидационо“ друштво је далеко од тога да буде нека нова друштвена заједница: оно је старо или првобитно друштво⁶⁾, које је приступило пречишћавању свих својих правних односа. У закону се, истина, каже да једно друштво „престаје“ кад га задеси неки од догађаја коме тај закон приписује способност да производи такво дејство; али се ово казивање не сме тумачити као предвиђање да друштво баш у том моменту ишчезава из правног саобраћаја; све што се може тврдити, то је да се законом установљавају случајеви у којима се рађа „правни основ“ за предузимање радњи, које треба да доведу до потпуног свршетка заједнице и нестајања њене осо-

⁵⁾ Он гласи: „Акционарско друштво престаје: 1. кад истече рок његовог трајања; 2. кад то одлучи збор акционара (чл. 68); 3. кад министар народне привреде (читај трговине — наша примедба) реши да друштво престане (чл. 79); 4. кад се над њим отвори стечај (чл. 79); 5. кад се друштво споји с другим акционарским друштвом (чл. 89); и 6. кад број акционара буде мањи од десет.“

⁶⁾ Отуда изазив: *Identitätstheorie*.

бене персоналности.⁷⁾ Било како му драго, једно је извесно: са губитком целе основне главнице или са наступањем неког другог догађаја који изазива законски престанак акционарске удруге, њиме погођено друштво наставља са својим постојањем само уколико је то неопходно за спровођење ликвидације. Потребе ове последње условљавају битисање друштва. С тога се оно, по остварењу неког законског узрока престанка може продужити⁸⁾ или заменити новим друштвом — које би преузело имовину угашеног — једино на основу одлука донетих на скупштини деоничара, по прописима који иначе важе за изгласавање таквих одлука. Нарочито се, у случају продужења, морају поштовати прописи о специјално квалификованом кворуму и већини (чл. 68 ст. 1),⁹⁾ а у случају замењивања новим друштвом, прописи о држању, саставу и раду оснивачког збора (чл. 12). Изигравање тих посебних принудних прописа, на тај начин што би се права садржина одлука у питању прикривала формално другим закључцима, није допуштено. Сходно томе, скупштинско решење, да се наместо потпуно изгубљене главнице, упише и уплати друга, мора се третирати било као закључак о продужењу било као закључак о замењивању друштва. Само тако, уосталом, упис и уплата нове главнице има свог смисла. Чим се, пак, до тога дође, одмах се, с обзиром на чл. 56 ст. 5, мора признати да се, кад је цела главница изгубљена или наступио неки други обавезан узрок престанка, правоваљано не може одлучити расписивање уписа новог акционарског капитала, ако у дневном реду односне скупштине, у коме је тај упис предвиђен, није било објављено већање о продужењу или оснивању друштва.

§ 2 Учешће псеудо-деоничара на скупштини по основу опуномоћавања у форми власништва. — I Лажни или привидан или псеудо-деоничар је лице које се, помоћу стварно туђих акција на доносиоца, претставља, уопште или на скупштини извесног деоничког друштва, за његовог члана, ма да уистини то није. До туђих акција оно може доћи насумце или по вољи њиховог правог власника. У овом последњем случају, псеудо-деоничар их, у практичном животу, држи на подлози једног од

7) Види ближе о тим теоријама у вези са друштвеним престанком, као и наше мишљење о њима у: Ђ. Ж. Мирковић, *Престанак трговачких друштва*. Поводом предлога југосл. Трговачког закона, Београд 1937, стр. 16. Прештампано из „Архива за прав, и друштв. науке“, књ. XXXIV (LI), св. 2.

8) Под претпоставком да чл 68 ст. 1 Зак. о акц. др., који уређује продужење, дозвољава како продужење заједница „престалих“ са факултативних разлога (чл. 81 т. 1, 2 и 5) тако и оних које су престале због догађаја који у том смислу обавезно, по сили закона, дејстају (чл. 81 т. 3,4,6 и већ наведене одредбе у вези са губитком целокупне основне главнице).

9) Кворуму и већини, који се, узгред буди речено, не траже за измену Правила, у виду које се врши отпис изгубљене главнице и расписивање уписа нове (чл. 68 ст. 2).

правних послова као што су: уговор о остави односно о послузи, закупу или зајму; фидуцијарни пренос; продаја са правом откупа; прикривено (дисимуловано) опуномоћавање, легитимациона цесија и посебно преношење права гласа. О томе да ли се ти послови могу уредно упражњавати и какво јуридикчко дејство производе, ми смо већ писали на једном другом месту.¹⁰⁾ Али, како том приликом, нисмо неку нарочиту пажњу посветили о пуномоћавању у форми власништва, као особеној врсти прикривеног опуномоћавања која се у пракси много употребљава (или тачније злоупотребљава), то ће мо се овде, донекле понова, позабавити тим питањем.

У области акцијског права, опуномоћавање у форми власништва углавном се врши легитимационим преносом.¹¹⁾ Такав пренос, пак, остварује се предајом деоница на доносиоца у циљу да се примаоцу омогући да докаже трећим лицима да је акционар или сопственик односних деоница, иако је предаја истих обављена, не ради њиховог отуђивања, већ у намери да се постигне какво друго правно дејство, н. пр.: да се изврши прикривено опуномоћавање или да се право гласа уступи независно од осталих атрибута чланства, са којима је нераздвојно везано.

Са гледишта Грађанског законика, легитимационо уступање акција је симулован посао, којим се оне привидно продају, а стварно се уговара нешто што никакве везе са тим нема. Због несагласности исказане воље са правим хтењем или, тачније, због непостојања воље за отуђење, симулована продаја акција јуридикчки не постоји и, следствено, она сама није у стању да проузрокује макакву правну последицу, па ни прелаз власништва са старог држаоца акција на новог.

Нешто друкчије је с прикривеним опуномоћавањем или опуномоћавањем у форми власништва које може бити садржано у легитимационом уступању. То опуномоћавање према општим правним прописима (§ 537 Грађ. зак.) не вреди ако иде: за изигравањем законске забране о раздвајању права гласа од других атрибута чланства или за извршавањем законских ограничења о употреби тог права или, најзад, за тим да се неко ван уговорача превари или оштети. У отсуству таквих циљева, опуномоћавање у форми власништва, по Грађанском законнику је правоваљано. Сходно томе, једно лице, с обзиром на тај законик, може, на основу овлашћења добивеног легитимационим уступањем акција, учествовати у решавању и гласању на скупштини деоничара, али не о свим друштвеним пословима, него само о оним за које се, према §§-а 613 и 614 наведеног законика, не тражи да су у пуномоћју „пои-

¹⁰⁾ Ђ. Ж. Мирковић, *Право гласа банака као држалаца стварно шућих акција*, Београд 1939, прештампано из „Архива“, књ. XXXVIII бр. 5—6.

¹¹⁾ Legitimationsübertragung, Legitimationszession.

менице назначени“ односно да пуномоћје је искључиво на њих гласи. Па и у погледу тих послова о којима, када се врше преко другог, не мора постојати исправа о овлашћењу за то вршење, легитимациони цесионар (пријемник акција, прикривени пуномоћник) не сме иступити за свој рачун. Он, напротив, мора радити за рачун онога, који је привидно цедент или продавац акција а стварно властодавац: јер легитимациони пренос, будући да правно постоји једино као пуномоћство, не може на што друго овластити до на оно на шта овлашћује и пуномоћство.¹²⁾

Тако, дакле, Грађански законик не одузима већ само ограничава правну могућност да се, легитимационим уступањем акција, изда пуномоћство у форми власништва. Могло би се, шта више, сматрати да, по њему, та могућност у начелу постоји и да је он тек изузетно ускраћује.

У том погледу, међутим, настаје промена са србијанским Зак. о акц. др. од 1896 године. Тај специјални закон уопште не допушта да се, ради суделовања на друштвеној скупштини, изда прикривено пуномоћство у форми привидног власништва акција.

И збиља, према ст. 1 члана 66 поменутог Закона, деоничар „може у збору учествовати и гласати сам лично или може друго лице опуномоћити за то“. Тако опуномоћено лице мора иступати за рачун и у име властодавца. То је било очигледно све док наведени пропис, 31 јануара 1930, није био измењен. Али је то исто тако тачно и после те измене, пошто она не дира у начин изражавања оног дела тог прописа који се тиче заступања акционара.¹³⁾ Осим тога, чланови 58 и 59 закона у питању установљавају: списак

¹²⁾ Доследна примена овог разлога изискује још и то: да се прикривени пуномоћник или пуномоћник у форми власништва, при отправљању своје уговорене дужности, служи оним начином који закон иначе за пуномоћника предвиђа, да, другим речима, ради, не у своје име, него у име свог властодавца. Ако ми ипак нисмо толико консективни разлогу који је у питању и који смо сами истакли, то је зато што се та потпуна консективност своди на негирање правне допуштености да се прикривено пуномоћство употреби као такво, па, према томе, и на негирање самог тог прикривеног пуномоћства. Додуше, и гледиште супротно нашем (које би било у складу са у свему консеквентном применом начела о пуномоћству) може се бранити *баш с позивом на то: да је једино прикривено давање пуномоћства, а друго употреба тог и тако добијеног пуномоћства.*

¹³⁾ Неизмењени ст. 1 члана 66 гласио је: „Акционар може у збору учествовати и гласати сам лично или може другог акционара опуномоћити за то, али једнога за све своје акције. Ну један акционар не може заступати више од једног акционара, изузев оне акционаре, којима је он природни заступник“.

Тако редигован ст. 1 члана 66 нарочито је имао за задатак да онемогући изигравање чл. 65, који је, приликом измене првог од њих, *укинут* и према коме: „На збору акционарског друштва сваке три акције дају имаоцу право на један глас“.

„Друштвеним правилима може се одредити колико ће највише гласова имати акционар, који има више акција.“

„Али ни један акционар не може имати више од десет гласова, па ма колико акција имао“.

За скупштину „пријављених“ односно на збор „дошлих акционара“. У оба та списка, самим тим што морају бити спискови „акционара“, не могу се уносити имена оних лица која су само привидно акционари или имена пуномоћника без ознаке акционара-властодавца које представљају. Како се, пак, испитивање правилности састава друштвене скупштине, утврђивање њеног кворума и гласање врше баш на основу списка о којима је реч, то се мора закључити: да особе чија се имена не дају правоваљано у те спискове, унети не могу у зборском раду учествовати односно да у том раду могу суделовати једино прави акционари и они који иступају у њихово име. Следствено томе, псеудо-деоничар легитимациони цесионар, пуномоћник у виду привидног власника акција, какав други лажни члан друштва или прикривени пуномоћник који дела у своје име нема правне могућности да узме учешћа у решавању или одлучивању скупштине. Због тога се и чл. 66, по коме акционар може, друго лице опуномоћити“ да уместо њега на збору суделује и гласа, мора тумачити као пропис који дозвољава нечлановима или особама изван друштва да на скупштини врше деоничарска права само утолико, уколико при томе иступају у својству оних који су од отсутних акционара овлашћени да их заступају. Такво тумачење чл. 66 је тим исправније, што се противно понашање т. ј. гласање у своје име са стварно туђим акцијама, чак ни онда када су оне у ту сврху уручене или привидно пренете, не може формално да подведе под један од два начина за гласање лимитативно предвиђених у поменутом члану: јер онај ко гласа у своје име, не гласа као лице „опуномоћено за то“.

Уосталом, у погледу одлучивања на оснивачкој скупштини, и данас вреди наређење члана 12 ст. 2 по коме ни један акционар не може имати више од 10 гласова и које је било такође садржано у члану 65, члану, за који знамо: да је 1930 године укинут; да је дотле проширивао важност наређења о највише десет гласова на скупштине које се, по образовању друштва, држе у току његовог постојања; и да је стога био један од прописа који прећутно забрањује псеудо-акционарима или прикривеним пуномоћницима да се користе претпоставком по којој је, док се противно не докаже, власник хартија на доносиоца онај који их поседује, како не би могли да, на основу те претпоставке, помоћу деоница које стварно припадају другоме, гласају у своје име, као прави акционари.

Поред максимирања или ограничења броја гласова, члан 12 (ст. 5) предвиђа да, на оснивачком збору, приликом решавања о апорима као и о још неким питањима наведеним при крају става 4 истог члана, немају право гласа они акционари којих се дотично решавање „нарочито тиче“.

То делимично одузимање права гласа и оно малопређашње максимирање броја гласова могли би бити изигравани, ако би се на оснивачкој скупштини омогућило прикривено заступање правих акционара или учешће привидних. Зато се, хтело не хтело, мора сматрати да на таквој скупштини ни једно ни друго није допуштено и јуридикчки изводљиво. Тим самим фактом, онај ко примењује закон стављен је пред дилему или да такав закључак прошири и на остале скупштине акционарског друштва или да, напротив, разликује оснивачке од тих осталих скупштине које се држе у току друштвеног трајања, па да, затим, сходно тој разлици, сматра да је на овим другима дозвољено учешће псеудо-акционара и прикривено заступање правих. Пред овом дилемом ми се опредељујемо за прву од двеју алтернатива и то са следећих разлога:

1° Пропис чл. 12, којим се забрањује онима који уносе апоред гласају при одређивању њихове вредности или броја акција које се у замену дају, мора се, на основу аналогije, сматрати као законска одредба која се примењује на свако такво одређивање, без обзира на то да ли се оно врши на оснивачком збору — приликом установљења првобитне главнице — или на некој каснијој скупштини — поводом повећања акцијског капитала — јер не може се тек тврдити: да су заинтересована лица власна да, у том последњем случају, гласају; да им је тога ради дозвољено да на скупштини буду лично присутни или преко другога заступљени; и да то заступање може бити прикривено. Такво тврђење своди се на уверавање да улагачи апора могу, у циљу прецењивања истих, правити на неоснивачким зборовима лажну већину на тај начин, што би своје деонице поделили међу рођаке и пријатеље који би, као пуномоћници у форми власништва или као псеудо-акционари, гласали у своје име, али за њихов рачун (*nommé de raille*, уступица имена). Уз то, не примењивање забране гласања, о којој је овде реч, на одлучивање о апорима којима се повећава основна главница омогућава потпуно изигравање те забране т. ј. њено изигравање и као наређења које је намењено „претходном збору“^{13а)} Тога ради довољно је да се са апорима не суделује у конституисању друштва, већ да се оно привремено без њих оснује, да би одмах затим били унети у виду повећања акцијског капитала.

2° Кад се тако забрана из ст. 5 члана 12 прошири и на одлучивање о апорима којима се, у току трајања друштва, повећава основна главница, онда се мишљење, по коме треба — у вези са заступањем другара преко пуномоћника који се формално легитимише као власник — разликовати оснивачку од обичне (редовне или ванредне) скупштине, мора ублажити и испра-

^{13а)} Другим речима, чак и у погледу апора којима се стварно учествује при првобитном образовању деоничке главнице.

бити у том смислу што би се сматрало: да је на овој последњој, неоснивачкој скупштини, заступање преко легитимационог акционара у начелу правно могуће, али да је, при решавању о апорима, изузетно забрањено. Елем, свођење те забране на изузетак и неједнако обрађивање гласања о апорима у односу на друге случајеве гласања, у којима извесни акционари такође могу, на штету својих садругара или трећих лица, бити лично заинтересовани, јесу, по нама, резултати рационално необјашњиви, а законски неосновани, да не кажемо самовољни.

3° По члану 81 т. 6 Закона о акц. др., једно такво друштво „престаје кад број акционара буде мањи од десет“. Више је него сигурно да би то наређење било излишно и практично укинута, ако би се забрана заступања преко псеудо-деоничара и прикривених пуномоћника (који би се формално легитимисали као власници акција потребних за учешће у раду збора) сматрала за изузетну одредбу, која важи само у погледу решавања о апорима. У интересу правилне примене и одузимања могућности изигравања тачке 6 чл. 81, мора се, дакле, узети да се у тој тачци између осталог садржи и пређутан пропис који акционарима одузима сваку правну могућност да на друштвеној скупштини учествују друкчије до лично или преко пуномоћника, који би иступао у њихово име и за њихов рачун.

4° То и такво гледиште једино је у складу са члановима: 8, 12, 56—69, 79 и 81 Закона од 1896. Сви ти чланови, употребљавањем израза „збор акционара“ или тиме што траже да се одреди „број акција и према томе број гласова“, за друштвену скупштину, „пријављених“ односно на њу, „дошлих акционара“, показују: да је та скупштина, у смислу наведеног закона, социјални орган сачињен искључиво из другара и да, следствено овоме, само они и лица која докажу да су њихови заступници могу узети учешћа у скупштинском решавању и закључивању.

5. Због тога што законска наређења из чланова 22—26, који су посвећени акцијама, не овлашћују на издавање деоница без права гласа, мора се сматрати да, по њима, насупрот онеме што важи за америкаанско, енглеско и ново немачко акцијско право, такве деонице не могу постојати. Тим самим фактом и у вези са оним што је утврђено у претходном броју, право гласа се у закону третира као атрибут чланства, који се од тог својства не да раздвојити и који стога могу имати само прави акционари. Сходно томе, ништав је и без јуридикчког дејства сваки посао који је отворено или дисимуловано управљен на самостално преношење права гласа или који у стварности до тога доводи. Бе значаја је, притом, да ли је дотични посао сам по себи допуштен или не т. ј. да ли би он иначе (да није преузет у циљу

„одвајања права гласа од других атрибута чланства односно да до тог одвајања не доводи) био правоваљан.

Нека нам на крају буде допуштено да учинимо и једну напомену. Треба имати у виду наине, да §§-и 613 и 614 Грађ. законика — који за најважније послове од имовинског значаја траже специјална пуномоћија или бар пуномоћија у коме су они поименце наведени — правно онемогућавају заступање преко легитимационог акционара или каквог другог прикривеног пуномоћника, кадгод би се оно имало вршити у току скупштинског одлучивања о предметима који се, као н. пр. поништај акција, свде на један од послова набројаних у §§-има 613 и 614. Према томе, наше мишљење о ништавости овлашћења које се даје предајом акција на доносиоца претставља примену правила, које би се, чак и у отсутности напред протумачених прописа Зак. о акц. друштвима, морало узети у обзир приликом оцене кворума и уредности гласања по готово најглавнијим закључцима скупштине деоничара.

II Од правила да у раду те скупштине може узети учешћа и скључиво акционар или онај који као пуномоћник у његово име иступа постоји само један изузетак и то у корист правних лица. Према чл. 66 ст. 2, та лица „као акционаре“ претстављаће њихови органи. Додуше, они се у законском тексту називају заступницима, али је очигледно да је то погрешно и да се овде не ради о заступницима или пуномоћницима, пошто о учествовању пуномоћника акционара у раду збора говори ст. 1 наведеног члана. По том ставу, правна лица, баш као и физичка, могу у својству акционара једног друштва одредити пуномоћника да их, наместо законског претставника или органа, на збору тог друштва заступа, под условом: да је тако одређени пуномоћник ради тог заступања добио овлашћење да гласа по свима питањима по којима је у истини и гласао (чл. 66 ст. 1 у вези са чл. 56 ст. 4 и 5 и чл. 63).¹⁴⁾

III Учествовање псеудо-акционара или прикривених пуномоћника на скупштини, чини, по једном мишљењу, да је та скупштина правно непостојећа односно да су ништаве („la nullité de plein droit“) све одлуке које она изгласа. Поникло у француској Јуриспруденцији под утицајем практичних потреба, то мишљење изазива критику многих претставника Науке, који налазе да је и сувише строго, бар с обзиром на оне скупштине на којима учествовање псеудо-акционара и лица која се са њима изједначују није стварно дошло до изражаја. Према тој критици треба, у сваком конкретном случају, испитати да ли је и без лажних или привидних гласова на скупштини било кворума, односно, да ли су њене одлуке, по одбитку тих гласова, добиле већину која се по закону и Правилима тражи. Па, кад се констатује потврдно, скупштина

¹⁴⁾ Са овим последњим чланом утолико што не установљава законску надлежност редовних зборова за разлику од надлежности ванредних.

www.unijf.edu.rs је судна и њени су закључци правоваљани. У противном, треба их сматрати за непостојеће. Иако примењено у многим пресудама у Француској, ни то друго мишљење није поштеђено од приговора. Нарочито му се пребацује уопштавање. Отуда, по једном трећем гледишту, треба правити разлику: између случајева у којима је, тиме што је на скупштини гласао неко ко нема права, повређена извесна изрична законска забрана — као што је она из чл. 12 *in fine* — и случајева у којима до такве повреде није дошло, односно, који претстављају прекршаје прећутних забрана. Следствено том разликовању, затим, одлуке донете под околностима које спадају у прву групу случајева су ништаве, док оне које одговарају другој групи случајева су ништаве или не, према томе, да ли имају или не потребну већину чак и по одбитку неправилних гласова.¹⁵⁾

С обзиром на прописе нашег Закона о акц. друштвима, ми држимо да треба дати превагу првом од наведених мишљења и сходно њему сматрати за ништаве све одлуке изгласане уз учешће псеудо-акционара или других, са њима изједначених, лица. Такав се закључак по нама не може избећи, јер се мора имати у виду: да се њиховим суделовањем у гласању, вређају не само прописи о раду скупштине него и прописи о њеном саставу; да су сви ти прописи обавезног карактера и да се од њих може отступати једино у границама које сам Закон о акц. др. означаје; да повреда обавезних или јавноправних прописа има за последицу ништавост акта којим је та повреда учињена; да наш Закон о акц. др. не прави у овом погледу никакве разлике; и да је тим самим фактом свако издвајање неправилно изгласаних одлука на ништаве и оне које то нису произвољно и противно начелу: „*ubi lex non distinguit nec nos distinguere debemus*„.

§ 3. Губитак целе основне главнице и правна могућност њеног отписивања. — I Стечај је једно од средстава за наплату поверилаца или, тачније, колективан начин за њихово намирење. По својој суштини и циљу, према томе, он се ни у чему не разликује од принудног поравнања ван стечаја или од индивидуалног реализовања тражбина. И као што сама примена ова два последња поступка нема никаквог утицаја на опстанак задједнице, тако га не сме и не може имати ни само отварање стечаја. Ако, ипак, Закон о акционарским друштвима, у т. 4 члана 81, предвиђа да једно такво „друштво престаје кад се над њим отвори стечај“, ако, под претњом казне (чл. 101 т. 3), наређује управном одбору да, у случају друштвене презадужености, тра-

¹⁵⁾ Види о тим различитим мишљењима: P. Pic, *op. cit.* t. III, no 1265; Lyon-Caen et Renault, *Traité de Droit commercial*, t. II, seconde partie (1929), nos 487 bis и 852 (стр. 323), као и t. II, 1re partie, no 558; R. Rousseau, *op. cit.* t. I nos 3214 и 3215.

ж и отварање стечаја (чл. 79 ст. 2), то је искључиво зато, што се стечај друштва готово увек завршава потпуним губитком основне главнице, па чак и исцрпљењем свих активних вредности социјалне имовине. Оно, дакле, што изазива правну смрт друштва то није стечај као такав, већ исход до кога он, у највећем броју практичних случајева, доводи. С обзиром на ово, законско набрајање стечаја међу узроке престанка друштва је последица чланова 1, 2, 22, 33 ст. 1 in fine и ст. 3, 50 и 79 који сматрају да је основна главница, односно активна имовина, битни материјални елеменат друштва, елеменат без кога оно не може ни постати ни опстати. Отуда се, на основу аналогне примене чл. 81 т. 4, мора признати да, не само стечај, него и сваки други догађај који изазива пропаст целе основне главнице проузрокује гашење друштва и то по сили закона. Следствено томе, акционарска заједница која је, због неуспеха у пословању, потпуно изгубила своју главницу принуђена је или да приступи ликвидацији (ако се пасива и актива поклапају) или да тражи отварање стечаја (ако прва прелази другу). Самим тим, заједница о којој је реч уопште не може своје постојање правоваљно да продужи. То продужење је пуноважно изводљиво једино тада, када је скупштина другара законом овлашћена да о њему одлучи.¹⁶⁾ Такво овлашћење, међутим, не постоји у нашем Закону о акц. друштвима. Додуше, чл. 68 (ст. 1) тог Закона предвиђа кворум и већину за изгласавање продужења. Али, како се при томе не одређују случајеви у којима је оно допуштено, мора се закључити да се једно „престало“ друштво може продужити само тада када је тај престанак наступио по вољи збора акционара (чл. 81 т. 2 и 5) или са неког разлога који је у Правилима предвиђен као догађај који за собом повлачи ликвидацију (чл. 81 т. 1).^{16а)} Што ће рећи, да се не да продужити оно друштво које је погођено неким законским узроком престанка. Међу такве узроке пак, поред отварања стечаја, смањивања броја акционара испод десет и решења Министра трговине (чл. 81 т. 4, 6 и 3), спада, видели смо већ, и губитак целе основне главнице.

Само, да се разумемо. Једно друштво које је „престало“ због тог губитка или са неког другог законског разлога, није могуће у правом смислу продужити т. ј. не може се оно, без прекида правног континуитета, наставити просто на основу тога што би се у том смислу макар једногласно, изјаснида скупштина. Међутим, обнављање престалог друштва,

¹⁶⁾ Види примера ради § 382 Југ. Трг. закона.

^{16а)} Уосталом није искључено да се у чл. 68 ст. 1 циља, не на продужење престалог друштва, већ на продужење рада друштва које је изгубило половину основне главнице, али које још није престало (чл. 79 ст. 1).

које често у пракси такође називају продужењем — ваљда због тога што у стварности¹⁷⁾ то обично и јесте — да се спровести. Али за то спровођење односно обнављање престалог друштва важе општи прописи о образовању акционарских заједница.¹⁸⁾ Нарочито је неопходно да је добивена оснивачка дозвола и одржан „претходни збор“ (чл. 12) или бар да је, наместо њега, скупштина на којој је утврђено наступање законског узрока престанка и тобож одлучено „продужење друштва“, испунила, по своме кворуму и већини са којом је изгласала то „продужење“, оне услове који се траже за састав „претходног збора“ и доношење његовог закључка о оснивању друштва.¹⁹⁾

II. Из тога, што се, због губитка основне главнице, „престало“ друштво — т. ј. друштво које је са тог разлога по закону дужно да ступи у ликвидацију или да тражи да му се отвори стечај — правоваљано не да продужити, проиходи да јуридички није могуће да се, у облику простог скупштинског закључка о измени друштвених Правила, одлучи отписивање потпуно пропале главнице и уписивање новог акцијског капитала. То отписивање или уписивање је само привидно изводљиво, односно, може се спровести једино по прописима који важе за образовање акцијске главнице у време оснивања друштва. Овако, пак, спровођење отписивања пропале главнице и њено замењивање уписом друге не обезбеђују, у отсуству супротног законског наре-

¹⁷⁾ фактички узев, не право.

¹⁸⁾ „Lorsque le capital originaire est entièrement détruit, пише P. Pic, et qu'à raison de cette disparition absolue il ne paraît plus possible de réduire seulement le capital, fût-ce des neuf dixièmes, la société doit, selon nous, être dissoute, sauf au liquidateur ou aux intéressés à la reconstituer aussitôt sur de bases nouvelles, avec des apports ou des capitaux puisés au dehors. Mais la société reconstituée sera une société nouvelle, assujettie à toutes les formalités et à toutes les charges fiscales qu'implique la constitution d'une société par action“ (*Des sociétés commerciales*, t. III 1926., стр. 171, по 1441). У истом смислу: Auger, *Rec. jurid. des sociétés*, 1923., стр. 98 и след.; као и писци које он наводи.

¹⁹⁾ Државни савет у једној својој одлуци, бр. 1338 од 25-II-1905, иде још даље, па тражи примену законског оснивачког поступка чак и на продужавање друштва које је престао због истека рока трајања. По том истеку, каже се у наведеној одлуци, Шумадијска задруга а. д. реши на скупштини да продужи свој рад још за 20 година. Затим, једним својим писмом, замоли Министра народне привреде да одобри и потврди то њено решење. Министар, међутим, одбије молбу. По тужби задруге, Државни савет поништи решење Министра *стогато што је Министар, по чл. 9 Закона о акционарским друштвима, био дужан да претходно по овом предмету прибави мишљење Привредног савета, па дошом да цени и реши ствар*“ (М. Вукичевић, *Збирка одлука Државног савета*, Београд, 1908, стр. 82).

Такав став Државног савета у складу је са начелом спроведеним кроз ст. 1 §-а 45 србиј. Трг. законика, који делом гласи: „Ортаци могу и по истеку уговореног рока своју радњу *продужити*, ако се сви на то сагласе, (дакле, онако како је и првобитно оснивају — наша примедба), но ово се мора по више изложеним прописима за постанак друштва обзнанити...“

ђења, правни континуитет између „престалог“ и обновљеног друштва, те се цео тај поступак мора јуридикчки анализирати на стварање нове заједнице, која, на основу скупштинске одлуке, преузима активу и пасиву престалог друштва, спроводећи тако и његову ликвидацију.

У пракси се, међутим, врши отписивање у целости пропале главнице односно њено замењивање уплатом друге. Министарство трговине и индустрије, у својству надзорне власти над акционарским друштвима, не сматра да је то отписивање у супротности са законским наређењима било о основној главници, као битном корпорацијском састојку, било о узроцима друштвеног престанка и правном дејству тих узрока. Доследно таквом свом ставу, оно одобрава рад збора деоничара, који је одлучио да се отпише цела главница и да се објави упис новог акцијског капитала. Захваљујући томе, има изгледа да ће се пракса у овом смислу одржати, иако је незаконита. Отуда није без значаја видети како би се, под претпоставком да је правно могуће, имало спроводити отписивање целе основне главнице.

За разлику од т. зв. делимичног отписивања или отписивања једног дела главнице, које се остварује њеним снижењем,²⁰⁾ потпуно отписивање односно отписивање целе главнице постиже се комбинованим дејством следећих радњи: 1° закључка збора другара којим се утврђује да је она у целости изгубљена; 2° одлучивања да се акцијски капитал повећа и у исти мах смањи на тај начин што се све дотадање акције поништавају и замењују ужитничким деоницама; 3° изменом оних одредаба друштвених Правила у које се дира одлукама о повећању и смањењу главнице.

1° Утврђивање да је цела главница која се отписује изгубљена, неопходно је због тога што закључак о отписивању доноси већина учесника на скупштини. Већина, пак, јуридикчки не може да, без престанка мањине другара, лиши те другаре, поводом отписивања главнице, основних чланских права, па можда и самог својства акционара. Тако штогод скупштинска већина позвана је да уради само ако је на то овлашћена оснивачким уговором или друштвеним Правилима. Елем, постојање тог овлашћења очигледно је једино у случају губитка деоничке главнице и садржано је у обавези другара да снесе ризик пословања заједнице коју сачињавају.

²⁰⁾ И то у виду: откупљивања извесних акција или замењивања старих за мањи број нових или амортизацијом одређених акција или ослобођењем од даљих уплата или повраћајем у готовом новцу или исплатом акција или, најзад, смањивањем њихове именоване вредности (чл. 90 у вези чл. 32 и 69 Зак. о акцијским друштвима).

2° а) Са своје стране, доношење одлуке да се повећа основна главница нужно је са разлога што се, отписивањем у целости изгубљеног акцијског капитала, тај капитал, као део корпорацијског супстрата, и формално-правно уништава. Како, међутим, друштво не може постојати без таквог капитала, то се његов номинални износ (износ основне главнице која је потпуно изгубљена) мора повисити да би се од тог новог, већег износа, први износ могао одбити, па да ипак нешто преостане. Иначе, за повећање првобитне основне главнице, које се закључује ради спровођења њеног отписивања, сходно важе — баш као и за свако друго повећање те главнице — законска наређења о образовању акцијског капитала у време формирања друштва. То долази отуда, што повећавање главнице пружа могућност за проширивање сарадње између старих акционара и прилику за улазак нових личности у заједницу, јер ствара накнадна чланска места. Тим самим фактом, повећање главнице претставља оснивачки акт, чије извршење, у смислу чл. 12, подлежи контроли збора акционара и изасланика Министра трг. и индустрије, који, у својству комесара, присуствује том збору. Уосталом, упис деоница, које одговарају износу повишења главнице, може се обавити, како на подлози уплата у готовом новцу тако и помоћу апора или улога у стварима. У овом последњем случају, очигледно је да се, поред оне скупштине на којој је у виду измена Правила одлучено повећање главнице (чл. 63), мора доцније одржати још једна скупштина (чл. 12 ст. 4). Ово, што важи када се упис износа повишења главнице врши уношењем улога у стварима, важи и тада, када тих улога нема односно када се за уписане акције даје улог у новцу: пошто закон не предвиђа два поступка за повећање основне главнице, који би одговарали двама начинима уплате улога. Само, док при остварењу износа повишења на подлози апора, она друга скупштина — која се мора одржати најдаље у року од два месеца од дана када је поменути износ потпуно уписан (чл. 11 ст. 2) — има нарочито за задатак да коначно одреди вредност апора и број акција које се у замену за њих дају, догле је, у случају преузимања износа повишења главнице уплатом новчаних улога, односна скупштина првенствено дужна да се „увери“ да је тај износ повишења заиста у целости уписан и да је положен „процент“ од именоване вредности акција који се по закону мора дати у тренутку њиховог преузимања (чл. 12 ст. 3 у вези чл. 11 ст. 1).²¹)

Ову сходну примену наређења о образовању основне главнице друштва у стварању на повишење главнице једног већ по-

²¹) Таква дужност, разуме се, постоји и кад се повећање деоничког капитала врши помоћу апора, али је тада она донекле потиснута и обухваћена у оној другој дужности збора да одреди вредност апора и број акција које се у замену дају.

стојећег друштва препоручује већина претставника Науке и Јуриспруденције у Француској, према чијем је закону од 1867 године рађен наш Закон о акционарским друштвима. Сви они наглашавају да је проширење наређења о којима је реч на повећање главнице неминовно, ако се не жели да се помаже изигравање тих наређења: јер ништа лакше него основати друштво са малом главницом, да би се одмах затим приступило њеном повећању, ако за то повећање не важе заштитне одредбе које закон прописује поводом формирања акцијског капитала у стадијуму друштвеног оснивања.²²⁾

б) Смањивање главнице — као даља радња из које се састоји поступак за отписивање — врши се, како је већ речено, поништавањем дотадањих (старих) акција и то на тај начин што се оне замењују ужитничким деоницама. Ово замењивање нужно је зато што друштво, онако исто као што није у стању да опстоји без свог материјалног супстрата испољеног у основној главници, не може ни једног тренутка да постоји ни без субјективног супстрата, који сачињава чланство. Отуда, ако позитивни прописи не знају за ужитничке деонице или ако се издавање таквих деоница жели да избегне, поништај старих акција — које одговарају главници која се отписује — не сме бити дефинитиван, односно, мора се условити уписом нових акција и одржавањем скупштине, на којој се има да утврди да су те нове акције потпуно уписане и прописно уплаћене (чл. 12).

3^е Што се тиче статутарних одредаба у које се отписивањем — повећавањем и смањивањем — деоничке главнице дира, оне се прилагођавају новом стању ствари сходно законским наређењима која уопште важе за „измене и допуне“ друштвених Правила (чл. 68 ст. 2).

III. Какве санкције постоје противу отписивања у целисти изгубљене главнице — под претпоставком да се оно по нашем законодавству не може правоваљано спровести — односно, чиме је санкционисано неправилно спровођење таквог отписивања — ако узмемо да је оно иначе правно могуће?

1^о И у једном и у другом случају, Министар трговине,²³⁾ као надзорна власт, пре свега, неће одобрити закључке скупштине, којима се противзаконито или неправилно одлучује отписивање потпуно изгубљене главнице, расписивање уписа новог акцијског капитала и измена друштвених Правила. Без одобрења Министра трговине, пак, те се одлуке правно не могу извршити (чл. 68 ст. 3 и чл. 90 ст. 3). А ако се присветлом спроведу, то спровођење је ништаво и не

²²⁾ Види: F. Arthuys, *Traité des sociétés commerciales*, 3e éd., t. II (1917), стр. 142 и след. (nos 621 и след.); P. Pic, *op. cit.* t. III, стр. 136, no 1403; R. Rousseau *op. cit.* t. I, стр. 821, no 3270; Copper Royer, *Traité des sociétés anonymes*, 3e éd. t. II (2e tirage), стр. 558 и 559; као и писце које они наводе.

²³⁾ Или бан односно банска власт у оквиру њихове надлежности.

WWW.UNI
УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

може произвести никакве јуридичке последице. У случају спора, ова се ништавост утврђује од стране редовног суда. Његова пресуда има декларативан карактер и дејствује *ex tunc*.²⁴⁾

2° Повишење и снижење, па, према томе, и отписивање у целости изгубљене основне главнице управни одбор мора пријавити надлежном суду ради протоколисања (чл. 15) и одмах по обављању те протоколације обзнанити сваку од ових радњи у Службеним новинама.²⁵⁾ Стога, уколико Министар трговине одобри да се изврши отписивање главнице које је незаконито или неправилно закључено, суд ће, пошто се тим одобравањем не исцељује манљивост, приликом решавања о захтеву за протоколисање, по службеној дужности — ценећи испуњење услова за то протоколисање — или на тужбу неког заинтересованог лица, одбити да отписивање главнице — односно њено повишење и снижење — унесе у регистар који води. У исти мах ће, ако налази да је потпун губитак главнице један од узрока законског престанка или да је отписивање те изгубљене главнице закључено под околностима које изазивају гашење друштва, наредити било ликвидацију тог друштва (чл. 83 ст. 3) било отварање стечаја над његовом имовином.²⁶⁾ Стане ли, међутим, на гледиште да губитак целе главнице, као и начин на који је отписивање одлучено, не изазивају престанак друштва, али да се тим начином одлучивања вређају извесни јавно-правни прописи закона, суд ће одбијајући протоколацију, огласити за ништавим само незаконите скупштинске закључке, у виду којих је решено да се изврши отписивање главнице.

3° Једном утврђена, та ништавост даје право да се од чланова управног или надзорног одбора, који су је скривали, тражи накнада штете и то: како оне коју је само друштво претрпело (чл. 45 ст. 1 и чл. 50 *in fine*) тако и оне коју су поднели поједини акционари (чл. 53 при крају).

Осим тога, на тужбу збора акционара или Министра трговине, чланови управе, самостално (чл. 101 т. 3) или заједно са члановима надзорног одбора (чл. 99 т. 1 и 2, чл. 100 т. 1 и 3), одговараће и кривично, ако се утврди да је, поводом отписивања у целости изгубљене главнице, извршено неко од дела које инкриминишу наведени законски прописи и међу које на пр. спадају: неизвештавање суда о презадужености друштва ради от-

²⁴⁾ Не, дакле, само за будуће.

²⁵⁾ Дужност пријављивања ради протоколисања је очигледна у погледу на повишење главнице, с обзиром на то да је изрично установљавана чл. 20 и 100 т. 3. Али се, на основу сходне примене чланова 16, 17 т. 4 и чл. 99 т. 2, мора сматрати да та дужност постоји и кад је у питању снижење главнице: јер ако је обавезно протоколисање њеног повишења, које не смањује наплативост друштвених тражбина, онда је поготову обавезно протоколисање снижења које увек повлачи за собом смањивање оближње zaloге поверилаца односног друштва.

²⁶⁾ У случају презадужености т. ј. кад услед губитака главнице пасива друштва пређе његову активу.

варања стечаја; неистинито исказивање или прикривање правог имовног стања; намерно лажно претстављање уписивања износа повишења основне главнице; и издавање акција пре пријаве тог повишења за протоколисање.

4^о Напослетку, у случају незаконитости или неправилности отписивања може се, под претпоставком да је Министар трговине одобрио да се оно изврши (чл. 68 ст. 3), подићи тужба на Државни савет, којом се напада, не само то отписивање главнице, већ решење у виду кога је дотично одобрење дато. Ово решење може бити манљиво било због непоштовања поступка који закон за његово доношење прописује, било услед тога што је у противности са каквим материјално-правним наређењем било, најзад, зато што одобрава ништаво отписивање т. ј. отписивање које је закључено противно таквим законским нормама, чија је повреда санкционисана ништавошћу.

а) Ако се прихвати тврђење по коме правно није могуће да се друштво продужи у виду отписивања у целости изгубљене главнице и уплате друге, односно, ако се свако такво привидно продужење сведе на престанак старог и оснивање новог друштва, или ако се и иначе стане на гледиште да се на отписивање главнице сходно примењују одредбе законом предвиђене за образовање акционарске удруге, онда једна од најважнијих процесно-правних норми јесте она из чл. 9 о мишљењу Привредног савета, које Министар трговине мора прибавити пре него што одобри извршење отписивања.²⁷⁾

То претходно прибављање мишљења Привредног савета јесте законско средство намењено да оној власти, на основу које надлежни Министар даје оснивачку дозволу или одобрење за извршење отписивања главнице,²⁸⁾ очува правни карактер. По својој јуридикској природи и своме циљу, дакле, као и по начину изражавања већ наведеног члана 9, тражење мишљења Привредног савета је обавезно. Отуда, кадгод Министар пропусти да захтева његово мишљење, он се не придржава поступка предвиђеног: ради заштите материјалне истине, јавних интереса, којима се правда интервенција управне власти у области акцијског законодавства, и права или личних интереса појединаца. Међу ове последње нарочито треба поменути осни-

²⁷⁾ *Привредни савет* при Министарству трговине последњи пут је организован Уредбом од 29 априла 1929 (Служб. нов. 102:11-IV-1929). Та Уредба, између осталих дужности, набраја у чл. 2 т. 4 „*давање мишљења о акционарским друштвима*“. Данас је највећи део тих дужности стављен у надлежност извесних других тела, као што су Савет за професионалну наставу при Министарству трговине и нарочито *Привредно веће* које је, на основу чл. 24 Устава, образовано Законом од 18 марта 1932. По једном мишљењу, шта више, тим законом је Привредно веће *пречућно* заменило Привредни савет, који је фактички много раније престао да функционише. Било како му драго, *већ више година Министар трговине и индустрије даје дозволу за оснивање и продужење акцијских друштава без претходног саслушања ма каквог саветодавног органа.*

²⁸⁾ Односно каквог другог закључка који се, као н. пр. просто повећање акцијског капитала, уподобљава оснивачком акту.

www.univ.rs и акционаре. Њихова права и интереси бивају повређени ако Министар одбије да да дозволу за образовање друштва, односно, да одобри извршење закључака у вези са отписивањем главнице. И како се та повреда наноси „незаконитим актом“, актом чије доношење није обављено по процедури која је ради тога у закону предвиђена, то су оштећени оснивачи или акционари легитимисани да подигну тужбу на Државни савет (чл. 15, 18 и 23 т. 2 Зак. о Држ. сав. и управ. суд.). Утолико пре, што постоји неоторива јуридика претпоставка да се објективна истина по једном питању и избегавање повреде права и непосредних индивидуалних интереса појединаца могу најбоље и најпотпуније постићи једино тако, ако се примени онај поступак који је нарочито у том циљу закон установио: то је оно исто начело, које чини да су процесуалне одредбе, у принципу, јавноправног карактера.

Али, због неприбављања мишљења Привредног савета, може се утужити, не само министрово решење којим се одбија давање оснивачке дозволе или одобрење за извршење закљученог отписивања, него и решење којим се та дозвола или одобрење додељује: јер и такво решење може не бити у складу са материјалном истином, општим и посебним интересима или са особеним правима појединаца. Разуме се, у случају овог последњег решења, међу те појединце не убрајају се, или бар не увек, оснивачи друштва односно акционари који су гласали за отписивање главнице, већ првенствено трећа лица и други акционари уколико докажу да се решењем у питању вређа неко њихово „право или непосредан лични интерес“ (чл. 18 Зак. о Држ. сав. и упр. суд.). То доказивање неће увек бити тешко, с обзиром да у ред „непосредних личних интереса“ спадају: интерес неког већ постојећег предузећа, коме би предузеће новог друштва имало бити конкурент; интерес неког друштва које то ново друштво треба да замени или интерес акционара првог од тих друштава, којима није свеједно да ли је оно друго друштво правилно основано или не; интерес једног лица, које се према оснивачима новог друштва унапред обавезало да ће уписати извешан број његових акција; интерес банкара, који се примио да финансира друштво када буде образовано; интерес сопственика рударске концесије, коју будуће друштво треба да експлоатише; интерес неких од оснивача, који су, пошто су тражили и добили оснивачку дозволу сазнали да је она „незаконито дата“ и који сада желе да избегну оштећење које би претрпели ако доцније суд, проглашавајући друштво на захтев трећих лица за неправилно, начини његове покретаче лично и неограничено одговорним за друштвено пословање; интерес акционара, чије се акције, услед отписивања главнице, поништавају; итд.

Гледиште, по коме решење Министра трговине — поводом тражења оснивачке дозволе или одобрења за извршење скупштинских закључака о отписивању главнице — подлеже ту-

У
Н
И
В
Е
Р
З
И
Т
Е
Т
С
К
А

Б
И
Б
Л
И
О
Т
Е
К
А

жби код год је издато без претходног саслушања надлежног консултативног тела, прихваћа и Државни савет, бар у начелу.²⁹⁾

б) Могућност утуживања министровог решења којим се, иако је уредно донето и формално исправно, вређа какав материјално-правни пропис — тиме што уопште није примењен или што је то погрешно учињено (чл. 23 Зак. о Држ. сав. и упр. суд) — заснована је на дужности управне, као надзорне власти над акционарским друштвима, да при изрицању својих одлука води рачуна, како о „земаљским интересима“, тако и о принудним законским наређењима³⁰⁾ Министар трговине и индустрије не може та наређења по своме нахођењу узети или не узети у обзир или их употребити по слободном налазу. Ако он то ипак учини постоји прекорачење власти, против чега је допуштена тужба на Државни савет. Он је врховни административан суд, који има за задатак да „заштити појединца од незаконитих аката управне власти“.³¹⁾ Незаконит је, пак, не само онај акт при чијем доношењу није вођено рачуна о поступку за то предвиђеном, него и акт који је спроведен сходно том поступку, али који се по својој садржини коси са обавезним прописима позитивног права.

в) Утужљивост незаконитих аката објашњава и могућност подизања тужбе противу министровог решења које одобрава извршење ништавог отписивања,³²⁾ ма да, по поступку по коме је донето, својој форми и садржини то решење директно не вређа ни једно од постојећих законских наређења. Отписивање у целисти изгубљене главнице које само по себи јуридикти не вреди или које је по начину на који је закључено ништаво, не постаје правоваљано због тога што је министар, у смислу чл. 68 ст. 3, одобрио да се оно спроведе. То јасно произлази из текста наведеног прописа. Шта више, будући да се одобрење даје за акт који је у супротности са принудним правом, и само решење, у које се то одобрење

²⁹⁾ Државни савет, *Одлука Шумадијска задруга а. д* од 25-II-1905, по 1338 (*По исшеку рока шрајања*, предвиђеног у друштвеним Правилима, Шумадијска задруга реши да *продужи свој рад* још за 20 година. Одмах затим, једним својим писмом, замоли Министра народне привреде да одобри и потврди то њено решење. Министар, међутим, одбије молбу. По тужби задруге, Државни савет, наведеном одлуком, поништи решење Министра, *свога шпо је Министар, по чл. 9 Зак. о акц. др., био дужан да прешходно по овом предмети прибави мишљење Привредог савешта, па шом да цени и реши сшвар*). М. Вукичевић, *Збирка одлука државног савешта*, Београд 1908, стр. 82.

³⁰⁾ Види: чл. 9 in fine Зак. о акц. др. Тај члан, у погледу дужности о којој је реч, поставља принцип.

³¹⁾ О. Др. с., 8 фебр. 1926, бр. 1759, *Збирка закоча* у издању Др. Г. Никетића, св. 149, стр. 35; О. Др. с., 17 април 1936, бр. 13226 *ор. и loc cit.* Члан 15 и 18 Зак. о Држ. сав. и упр. судовима.

³²⁾ То јест, описивања које се по закону не може спровести или које је закључено или остварено на начин опречан са принудним нормама чија је повреда санкционисана изричном или пречутном ништавошћу.

уобличава, биће противно односном праву и, према томе, незаконито: онако исто као што је незаконита одлука управне власти којом се делатност која одговара или се бар не противи обавезним одредбама проглашава за противправну, тако је незаконито и решење које сматра за правоваљан онај рад скупштине акционара који се коси са таквим одредбама.

§ 4. **Оглашавање одлуке надзорне власти за ништаву по §-у 135 Закона о општем управном поступку.** — 1. Са истеком тријестодневног рока у коме се може подићи тужба противу незаконитог решења Министра трговине као надзорне власти (чл. 21 ст. 1 Зак. о Држ. сав.), то решење постаје правоснажно и никакав правни лек ради његовог обарања не да се више употребити. Али сам Министар, на основу §-а 135 ст. 1 т. 3 и ст. 2 Зак. о општ. упр. пост., властан је да такво своје правоснажно решење огласи за невредеће „ако садржи грешку која проузрокује ништавост по некој изричној законској одредби“. Те „изричне законске одредбе“ има, не само када закон прописује да је извесна одлука или радња у даном случају ништава, него и када одређује битне услове или елементе за њено постојање.³³⁾ Сходно томе, § 135 примењује се кадгод је у питању решење власти које је по сили закона ништаво, без обзира на то да ли је ова ништавост позитивно или прећутно предвиђена. Што ће рећи, да тој примени нема места једино у случају незаконитости или правне погрешке која чини да је односно решење оборљиво или рушљиво. У ред такве незаконитости или погрешке спадају: разлози за обнову управног поступка, неправилно тумачење законских наређења и сличне чињенице које не претстављају „грубе повреде“, правног поретка или „квалификоване незаконитости“.³⁴⁾

Доследно предњем разликовању ништавих од оборивих аката, на основу §-а 135 Зак. о општ. управ. поступку, могла би се, на пример, огласити за правно невредећа:

1^о Решења Министра трговине којима се вређају прописи чл. 9 Зак. о акц. друштвима. Ти прописи су не само императивни него и прохибитивни; они не само да предвиђају извесну обавезну процедуру, него и забрањују Министру да оснивачку или са њоме изједначену дозволу изда без призрења постојећих закона и претходног саслушања Привредног савета. Повреда законских забрана, пак, по правилу, санкционисана је ништавошћу („*qui contra legem agit, nihil agit*“). У случају чл. 9, то правило је утолико природ-

³³⁾ Одлука опште седнице Државног савешта, бр. 20253 од 20 септ. 1932, објављена у: Б. Протић и В. Лучић, *Одлуке Државног савешта 192.—1932*, стр. 35.

³⁴⁾ Види: Одлуку опште седнице Држ. савета, бр. 32633/35 од 27 и 28-XI-1935, објављену у збирци Б. Протић и В. Лучић, *op. cit.* за 1933—1935, стр. 160 и 164; као и једну скорашњу одлуку обзнањену и прокоментарисану у „Архиву“ за 1940, св. бр. 3 (Љуб. Радовановић, Административна хроника).

WWW.UNIBE.RS

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

није и више на свом месту, што призрење постојећих закона и претходно саслушање Привредног савета претстављају средства, која су намењена да, у општем интересу, очувају правни карактер власти Министра као надзорног органа над акционарским друштвима, односно, да онемогуће злоупотребу дискреционарног права, злоупотребу која се састоји у спровођењу уверења да Министар по своме „нефу“ може оснивачку и њој подобну дозволу дати или недати.

2° Решења којима Министар одобрава извршење (чл. 68 ст. 3) неке скупштинске одлуке донете по питању које није било објављено у дневном реду: по чл. 56 Зак. о акц. друштвима таква одлука „не вреди“ т. ј. санкционисана је изричном ништавошћу; према томе, решење, којим се тој одлуци, тиме што се одобрава да се изврши, придаје оно дејство које производи кад је уредно донета, садржи грубу повреду закона, с обзиром на коју је § 135 Зак. о општ. управ. поступку и прописан.

3° Решења којима се одобрава извршење одлуке изгласане на скупштини уз учешће псеудо-акционара, ако то учешће чини да правно нема ни односе скупштине ни одлуке: да нема скупштине, зато што је се у толикој мери састојала из псеудо-акционара да се, по одбитку деоница које су они претстављали, не постиже кворум који је, по чл. 68 ст. 1 и 2, неопходан за постојање збора; да нема одлуке, стога што је прихваћена са толико привидних гласова да, кад се они изузму, нестаје већине без које се та одлука не може правоваљано донети. Као у случају под 2°, и у овом случају, грешка министровог решења не састоји се у „погрешној примени правних прописа“ или у потврди неког закључка који је изгласан уз пропуштање неке обавезне формалности, већ у дозвољавању да се спроведе одлука која је, у смислу чл. 68 ст. 1 и 2, лишена сваког јуридикског дејства.

4° Решења којима се одобрава извршење одлуке која по позитивним прописима није могла бити донета: по тим прописима на пр. престаје оно друштво које падне под стечај (чл. 81 т. 4); отуда је управа „дужна“ пријавити суду презадуженост дотичног друштва, да би му овај отворио стечај (чл. 79 ст. 2 и 101 т. 3); према томе, ако другари у случају презадужености одлуче да, уместо тражења стечаја, замене изгубљену главницу уплатом друге и тако омогуће продужење друштвеног рада, та одлука, као противна закону односно његовом прохибитивном наређењу, је ништава; на основу такве одлуке не могу се правни положаји, попут положаја акционара, ни губити ни стицати; самим тим, решење управне, као надзорне власти, које одобрава извршење те ништаве одлуке, садржи грубу повреду закона, која овлашћује на примену §-а 135.

II. Та примена чини да је без правне вредности, не закључак скупштине другара који је предмет министровог ре-

www.unibg.rs
 УНИВЕРЗИТЕТСКА
 БИБЛИОТЕКА

шења, него у њему садржано одобрење да се тај закључак изврши или само то извршење, ако је оно већ спроведено. Дотично одобрење или извршење имају се сматрати као да никад нису били остварени, с обзиром: да је одобрење од почетка ништаво односно правно непостојеће; да у чл. 68 Зак. о акц. др. стоји да се зборске „одлуке могу извршити тек онда кад их одобри министар“, и да таква дикција и нарочито речи „могу тек“ показују да се законска санкција за извршење без одобрења састоји у ништавости тог извршења. Услед примене §-а 135 настаје, дакле, оно правно стање које би постојало да решење у питању није ни било донето. И као што би тада управа друштва односно скупштинска већина која је изгласала одлуку била принуђена да, противу Министра који не одобрава ту одлуку или који неће да њеним поводом донесе ма како решење, употреби правни лек, тако и сада, после оглашења министровог решења за ништаво, заинтересовани акционари и управа друштва могу, уколико налазе да су у своме праву повређени, подићи тужбу на Државни савет (§ 135 ст. 3). Ако би они са том тужбом успели, противној страни не остаје ништа друго до да код редовног суда оспорава законитет скупштинске одлуке и да тражи да се она сама (не више њено извршење или министрово решење о одобрењу тог извршења) огласи на ништаву.

Др. Адам П. Лазаревић, проф. универзитета — Београд.

Надлежности бановине Хрватске и наше процесно право

Уредбом о бановини Хрватској предвиђени су и побројани на првом месту сви они послови, који се преносе у надлежност ове бановине. Поред осталих, у надлежност бановине Хрватске пренети су, на пример, и послови правде, односно судства и правосуђа. При томе је наглашено, да сви остали послови, тј. сви који нису изреком пренети у надлежност бановине, остају у надлежности органа државних власти на целој државној територији. Даље је такође наглашено, да исто тако остају у надлежности органа државних власти и послови који су од особитог значаја по опште интересе државе (ст. 3 чл. 2 пом. уредбе).

Али се законодавац при овоме ближе одређивању или спецификацији надлежности државе није потпуно задовољио ни постављеним критеријумом такозваног општег интереса, сматрајући бесумње да тај критеријум, иако у основи лепо смишљен, неће увек пружити и довољно практичне сигурности. И зато је изреком наведен читав један низ разних ствари, установа и послова, који због свога особитог значаја по опште државне интересе треба нарочито да остану у надлежности државе. Ипак,

извођење и набрајање ових особито значајних установа и послова није извршено у једноме искључивом и таксативном облику, као што је то — бар што се тиче природе или врсте дотичних послова — било у првом случају, тј. приликом утврђивања надлежности бановине Хрватске. Напротив, већ и из самога начина изражавања и текста поменуте уредбе непосредно и јасно прозилази, да је то учињено само ради давања важнијих примера за бољу и успешнију илустрацију усвојенога општег критеријума. Ту, дакле, није усвојен строги метод исцрпног или таксативног набрајања, него су примера ради наведени само извесни значајнији послови и установе, да би се тако лакше утврдила и пронашла права мисао и жеља аутора и творца поменуте основне уредбе, те да би се олакшало и њено правно тумачење и отклонила могућа колебања или неспоразуми при њеном практичном извршењу. То пак значи, да и све друге установе и послови, за које би се са разлогом могло рећи, да су од особитог значаја по опште интересе државе, не спадају сами по себи у надлежност бановине Хрватске, него остају и даље у надлежности или компетенцији заједничких државних власти. Такви се послови управо, иако су по својој природи или врсти уопште (in genere) дати и пренети у надлежност бановине, могу и даље, појединачно и специјално (in specie¹⁾, задржати односно пренети у надлежност државе. То је закључак до кога морамо доћи при једноме спонтаном и лојалном разумевању и тумачењу садржине поменуте основне уредбе, не само у граматичком и логичком, већ и у систематском и сваком другом погледу.¹⁾

Да је пак поменуто набрајање установа и послова, који и даље треба да остану у надлежности државе, извршено само примера ради, а не и исцрпно или таксативно, то се, поред осталог, јасно види и из саме природе или врсте наведених послова. Иначе би се заиста тешко могла разумети и оправдати чињеница, да ту, на пример, поред меничног, чековног, трговачког, стечајног и облигационог права, није такође наведено и наше досадање грађанско процесно право, односно наш парнични, ванпарнични и извршни поступак, мада је то право већ изједначено на подручју целе државе, и мада је његово изједначење било нарочито жељено и поздрављено од свију. Тако је, на пример, приликом ступања на снагу новог Грађанског парничног поступка било речено: да то ступање обележава важан корак на путу дефинитивне организације јединственог одн. заједничког правног поретка и претставља значајан моменат у историји нашег правосуђа; да нови Грађански парнични поступак одговара духу

¹⁾ В. о томе опширније у чланку проф. Др. *Ђорђа Тасића*: Општи поглед на Уредбу о бановини Хрватској, *Политика* од 10 септембра 1939. — Г. *Тасић* у овоме чланку, као и доцније на више места, заступа мишљење, да су поменути послови, који због свога особитог значаја треба и даље да остану у надлежности државе, наведени само као примери, а не исцрпно или таксативно. То се мишљење, уосталом, поткрепљује и потврђује и самим речима и изразима из пом. ст. 3 чл. 2 уредбе, где пред набројаним пословима стоје речи: „као што су“...

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unibz.hr

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

савременог схватања, идејама и најновијим резултатима науке о процесном праву, већ и зато што се његово преимућство огледа и у повољним резултатима добијеним на пољу практичне примене; да извршена реформа у домену нашега процесног права добија у толико већи значај, што ступањем на снагу новог Закона о Гр. п. п. престају важити досадашњи покрајински процесни закони, који су својом хетерогеношћу изазивали правне колизије, наносећи неизмерне штетне последице правноме саобраћају и целој привреди; и да, напослетку, нови Законик, стварајући нову еру у правосућу и дајући пуну заштиту приватно-правном поретку, одговара стварним потребама данашњег живота. А то што је речено за наш Грађански парнични поступак, важи углавном и за наше целокупно процесно право, не само грађанско, већ и кривично, које поменути појединачним набрајањем такође није изреком обухваћено.²⁾

Заиста, за нашу народну привреду је, на пример, од особитог значаја и то, да једна тражбина буде под истим условима ужива и извршава у свима крајевима, односно на свима правним подручјима државе. У томе погледу имамо пуно искуства из времена када наше процесно право још није било свуда изједначено, због чега се, поред осталога, често осећала и извесна несигурност у привредном и правном саобраћају појединаца. Те ако су се извесне измене или чак и коренитије реформе у систему нашега досадањег заједничког процесног права показале неопходним, ради убрзања и појевтињавања поступка или иначе, — онда треба сви заједнички и договорно да их спроведемо и извршимо. Јер, у истини, не постоје никакви оправдани стварни разлози са којих извесна судска или процесуална реформа, која би се, на пример, спровела у Хрватској, не би могла бити корисна и у Србији, и обратно. И зато не треба тражити и стварати узроке за разједињавање и тамо где их у суштини ствари нема и где саме животне потребе захтевају заједничко и сложено поступање. Утолико пре, што је наше садање заједничко грађанско процесно право дуго година важило и било без озбиљних замерки и притужби примењивано на знатном делу територије данашње бановине Хрватске.³⁾

Уосталом, не постоје ни какви било други, па ни национално-политички разлози, који би могли захтевати друкчије решење по овој ствари, односно друкчију поделу надлежности између бановине Хрватске и државе, у погледу нашег процесног права. Јер је грађанско процесно право и законодавство, по својој суштини, више формално-техничке природе и претставља —

²⁾ В. расписе Министарства правде од 3 јануара 1933 г. Бр. 761, и од 12 септембра 1933 г. Бр. 88366.

³⁾ В. интересантну расправу по овој ствари г. Др. Милана Полака: Преуређење правосућа у бановини Хрватској, Мјесечник за март и април 1940, и г. Др. Рихарда Ленца: О грађанском правосућу, Мјесечник за мај и јуни 1940.

како се то обично каже — само једну машину за остваривање материјалнога приватног права. Процесно право, наиме, само по себи, тј. уколико њиме не би случајно била обухваћена и некоја друга права и установе, — као што је, на пример, позната установа заштите извеснога минимума за лични и привредни опстанак или егзистенцију појединаца, или појединих друштвених редова (као што је на пример заштита минимума земљорадничког поседа), — нема углавном никакве или има врло слабе и незнатне везе са учењем о такозваном националном духу. Напротив, што веће и што потпуније изједначење или унификација грађанскога процесног права, или бар извесних његових важнијих установа, данас је у многоме пожељно чак и у области међународних односа, — те утолико пре не би требало никако стајати на пут, нити постављати какве било вештачке бране и препреке изједначењу тога права у границама једне исте, заједничке државе. И процесно право припада, дакле, ономе кругу права и правних установа одн. послова, у погледу којих се, — да се послужимо речима врло угледнога хрватског правника г. Др. Политеа, — ниједан законодавни орган у држави неће моћи отети утицају тенденције унифицирања и конформирања, која је тенденција, заиста, прокрчила себи пут готово код свих држава света, донијевши досад одличне резултате.⁴⁾

Осим тога, изједначење процесног права, парничног и ванпарничног, на целој територији заједничке нам државе, бесумње је од особитога значаја и по опште државне интересе. У противном, тј. ако би се ова ствар о значају процесног права друкчије схватила, онда би и сам усвојени општи критеријум за разграничење и поделу надлежности између бановине и државе, изгубио много од своје стварне и практичне вредности. Јер, даљи опстанак већ изједначенога процесног права, поред тога што је диктован разлозима самога правног и привредног саобраћаја, није без извесне, и то директне везе и са начелом једнакости свих грађана пред влашћу и законима; нарочито у погледу тражења и добијања заштите опште признатих им права и слобода. И зато не можемо лако уочити и схватити разлоге и потребе, са којих би, на пример, више било од значаја по опште интересе државе, да имамо заједничко менично, чековно или облигационо право, него да већ изједначено грађанско процесно право и даље остане једнообразно и исто на целој државној територији.⁵⁾

⁴⁾ Др. *Иво Политеа*, Слободна правна сарадња, *Архив*, свеска за децембар 1939, у вези са исправком у *Архиву* за јануар 1940. — Овај аутор такође сматра, да су послови, који су по ст. 3 чл. 2 пом. уредбе, специјално остављени у надлежности државе, наведени *егземплярно* а не таксативно.

⁵⁾ Ми нарочито инсистирамо на овоме питању о даљем опстанку заједничког процесног права и због тога, што од његовог успешног решења зависи у највећој мери и питање о могућности и потреби стварања и организације заједничког судства, које нас питање такође интересује. — У вези са овим, в. чланак

Али се поставља питање: ко је надлежан, односно коме припада право и власт да цени тај особити значај појединих установа и послова по опште интересе државе, у смислу познатог нам прописа ст. 3 чл. 2 пом. уредбе, и да при томе пуноважно одлучује о даљем преносу дотичних послова из опште надлежности бановине у специјалну надлежност државе?

По нашем мишљењу, основица за одговор на постављено питање налази се у завршним одредбама Уредбе о бановини Хрватској (чл. 15 ст. 1), где је Министарском савету дато овлашћење, да одмах донесе потребне прописе и предузме све потребне мере за извршење ове уредбе. А преношење појединих особито значајних послова из надлежности бановине у надлежност државе, сходно реченом пропису ст. 3 чл. 2 исте уредбе, бесумње спада у ред таквих извршних мера одн. овлашћења. Ово овлашћење, уосталом, одговара овлашћењу из ст. 5 чл. 2 ове уредбе, по коме Министарски савет може преносити и друге послове са државних власти и установа у надлежност бановине Хрватске. Разлика је између овлашћења Министарског савета у првом и другом случају, изгледа нам, само у томе: што би Министарски савет у смислу прописа ст. 5 чл. 2 Уредбе могао преносити из надлежности државе у надлежност бановине и оне послове, који су по својој општој природи или врсти (*in genere*) још у почетку били задржани у надлежности заједничких државних власти и установа; док би, на против, према поменутих завршних одредбама, Министарски савет могао пренети из опште или генералне надлежности бановине у посебну или специјалну надлежност државе, само оне особито значајне послове, од којих су некоји, примера ради, већ наведени у поменутоме ст. 3 чл. 2 Уредбе.⁶⁾

Према томе, надлежност бановине Хрватске искључива је и начелно неизменљива само по оним стварима и пословима побројаним у ст. 1 чл. 2 пом. уредбе, за које се, при једноме објективном, лојалном и поштеном тумачењу поменутих законских прописа, не би могло рећи: да су од особитог значаја по опште интересе државе и да због тога треба и даље да остану у надлежности државних власти и установа. Међутим, искључива надлежност државе, тј. таква надлежност, која се на основу поме-

г. *Русомира Јанковића*: Касациони суд, *Полићика* од 3 марта 1940 г.; као и чланак проф. *Тасића* у *Полићници* од 14 јануара 1940 г., где је речено: да је велики недостатак уредаба о бановини Хрватској, што питање заједничког судства још није решено.

⁶⁾ В. чланак г. Др. *Милана Владисављевића*: Бановина Хрватска, у *Архиву* за фебруар. 1940 — По мишљењу г. Др. *Б. С. Марковића*, — изнетом у чланку: Уставност Уредбе о заштити сељачког поседа од оврхе (*Полићника* од 19 маја 1940), — право доношења процесно-правних норми спада у ону категорију послова, који су остали у надлежности државне власти, али који се одлуком Министарског савета могу преносити са државне власти у надлежност бановине Хрватске. И пошто таква специјална одлука још није донета, а Уредба о заштити сељачког поседа од оврхе или извршења, — по мишљењу овога аутора, које и ми усвајамо, — припада у ствари области грађанског процесног права, то и питање формалне уставности ове уредбе остаје отворено.

нутог овлашћења Министарског савета не би могла пренети са државе и њених органа на бановину Хрватску, према самој тексту основне уредбе, изгледа да уопште и не постоји.

И зато се сасвим оправдано може рећи: да је правни пут, који у погледу одређивања и преношења надлежности води од државе ка бановини, врло кратак и удобан; а да ће тај исти пут, када се и уколико се њиме у истој циљу буде полазило од бановине ка држави, бити врло дуг, тегобан и ризичан. То нам, поред осталог, доказује и недавно појављена дискусија између некојих наших правника, која се, изгледа нам, и у расправљању чисто правних питања и проблема, није могла потпуно ослободити извесних политичких предубеђења и сугестија.⁷⁾

А то је истовремено и најбољи разлог, да и наш заједнички Министарски савет, када се и уколико се буде служио својим горе поменути овлашћењем, треба да поступа са пуно обазривости.

Др. Видан О. Благојевић, адвокат — Београд.

Није пошребно ушврђиваши правни основ и савесност државине у сиору, већ само то да ли је соисшвеник услед не ушошребе своја права изгубио право на шужбу

У спору пред Среским судом у Бајиној Башти тужилац је тврдио, да је његов дед по мајци живео у задрузи све до своје смрти са братом као неподељен. По дединој смрти, надживели брат приграбио је сву заосталу имовину, па је она доцније прешла на кћер надживелог брата, а од ове на њене синове, који су сада тужени. Тужени су порекли тужбене наводе, па су између осталог тврдили, да су постали сопственици спорног имања по основу наслеђа од своје мајке, односно свога деде, који је, као надживели задругар, наследио свога брата, такође задругара, искључивши из наслеђа све остале сроднике. Оспорили су тужиоцу право на тужбу, јер је исто застарело, пошто они — тужени лично и преко својих предака држе и уживају спорно имање преко 50 година, те су тако поштен, савесном и законитом државином и путем одржаја прибавили право својине на спорном имању.

Срески суд у Бајиној Башти пресудом својом П-70/38 од 17 априла 1939 год. удовољно је тужбеном тражењу и досудио тужиоцима тражено имање, одбацивши све приговоре тужених, а нарочито, приговор прибавља спорног имања путем одржаја

⁷⁾ В. чланак проф. *Тасића*: Једно практично тумачење Уредбе о бановини Хрватској (*Политика* од 13 фебруара 1940), у вези са чланком истог аутора: За сарадњу правника (*Политика* од 18 фебруара 1940 и *Архив* за правне и друштвене науке од 25 фебруара 1940). Ту г. *Тасић* побија мишљење г. Др. *Фрање Жилића*, по коме је надлежност државе у Уредби о бановини Хрватској наведена исцрпно и таксативно, тако да Министарски савет не би могао проширити надлежност државе уопште, док би, на против, могао проширити надлежност бановине.

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

јер тужени сами лично, по одбитку мораторних — ратних година, не би имали све потребне услове за прибављање својине одржајем у смислу § 929 у в. § 926 г. з., јер они спорно имаће не држе лично више од 24 године, а никако се не могу користити привилегијом § 941 г. з., тј. да је њихов отац држао такође и уживао спорно имаће, јер се никако не може претпоставити савесност њиховог оца, који је морао знати, а што је неопорива претпоставка, да њему припада само једна половина, а да друга пак припада наследнику његовог стрица, па према томе, државина пок. К. и сина му Ј. несавесна је и као таква не може се у см. § 941 г. з. урачунати у државину туженика која износи мање од 24 године. С обзиром на то, право тужиоца на тужбу није застарело по § 930 г. з., јер је државина предака тужених у конкретном случаја несавесна“.

По призиву тужене стране, Окружни суд у Ужицу поаврдио је пресуду Среског суда и то пресудом својом бр. Пл.-251/39 од 30 новембра 1939 год., налазећи да се „туженици не могу користити привилегијом одржаја, јер државина дела спорног имања од стране њиховог оца и деде није била законита и савесна, — § 929 у в. 941 г. з.“

По ревизији тужене стране, Касациони суд је закључком свога II грађанског већа бр. Рев. —794/40 од 19 априла 1940 год. поништио пресуде оба нижа суда и упутио предмет на нову расправу и одлуку. У погледу оцене застарелости тужилачке стране на тужбу, о коме се је питању Касациони суд изјаснио једино у вези са ревизијом сматрајући остале ревизионе наводе као за сада беспредметне, Касациони суд је навео: „По § 930 а г. з. сва права па и право својине губе се, ако се за 24 године не употребе, или се за толико времена противу туђег присвајања ништа не учини, без обзира на то, да ли је право својине уведено у јавне књиге или судом потврђено. Према томе, по овом законском пропису није потребно утврдити правни основ и савесност државине, већ само то, да ли је сопственик — тужилац услед неупотребе истог изгубио своје право на тужбу“.

Ово гледиште Касационог суда поклапа се са гледиштем израженим у многобројним ранијим његовим одлукама које су саопштене у Грађанском законнику издања г. Ивана Д. Петковића. У томе реду идеја, нарочито су карактеристичне следеће одлуке: Рев. —2137/37 и Рев. —412/38 у којима се наводи, да се и право својине услед невршења губи за 24 године, па да се зато не мора испитивати савесност садашњег држаоца и правичност његове државине; Рев. 1252/34, по којој одлуци, тужба за својину застарева за 24 године без обзира на то каква је сада државина држаоца имања; бр. 3748/26, по којој одлуци за застарелост тужбе по § 930 а г. з. не тражи се законски основ прибављања, већ само одређени протек времена за подизање тужбе. Најзад, код тужби којима се тражи наслеђе Касациони суд је првобитно заузео гледиште да треба садашњи држалац да утврди савесност и да је прибавио заоставштину по § 929 г. з., па да буде јачи од тужиоца, — види одлуку бр. 1826/23

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unib.rs

и 1189/26, док, доцније, у одлукама Рев. —1516/33 и Рев. —1271/36 налази, да тужба којом се тражи наслеђе застарева по § 930 а г. з. без обзира да ли је држалац имања савестан или није.

У поменутом издању Грађанског законика г. Петковић упућује на један део правне литературе која се овим важним питањем бавила, па тако упућује на расправе г. г. Стевана Максимовића, Др. Лазара Марковића и Јосифа Стојановића, објављене у Архиву у 1912 години, и на чланак г. Драг. Кнежевића објављен у Браничу 1935 године. У тим написима третира се улога застарелости код прибављења и губитака права својине. Зато читаоце упућујемо како на горе наведену судску праксу, тако и на ову врло важну и интересантну правну литературу.

СУДСКА ПРАКСА

Државна хипотекарна банка може се наплатити за своје потраживање — штету произашлу из друге продаје имања од купца на чију је штету вршена друга продаја без судске одлуке.

Тужилац М. Ј. тужио је Д. Х. Б. да је купио на јавној лиценцији 15-XII-1930 год. од тужене имање Г. К. за 92.140 дин. и по споразуму да положи 42.140 дин. у 4 рате, а за остатак да га прими за дужника. Међутим тужена и ако је примила горњу суму, вратила му кауцију, ипак му имање није пренела у власништво, већ га поново изложила продаји а њему задржала 42.140 дин.; па је молио да се осуди, да му ову своту врати.

Тужена наводи да је заиста тужилац купио спорно имање, положио горњу суму, као и да плати дужни интерес туженој од 1/IV 1931 го ддо 1/IV-1934 год. вративши му положену кауцију. Међутим он није исплатио интерес ни после опомене, те је банка продала имање на његову штету, па је том продајом оштећена и зато је задржала горњу суму. Споразума није било.

По овом је Окружни суд за град Б. донео ову пресуду под бр. По. 238/38/9 од 28-IV-1939 г.

„Да тужена плати тужиоцу неправилно и неумесно задржану суму у 42.140 дин. са 60% интереса и т. д. а са ових разлога.

Заиста је тужилац купио спорно имање, па му и кауција враћена, али није платио поред куповне цене и интерес за напред наведено време, те је тужена банка као извршна власт у смислу § 484 г. суд. пост. овлашћена да нареди нову продају на штету и трошак купца.

У смислу §§ 481, 484 г. суд. пост. може се тражити трошак настао новом продајом из положене кауције као и из остале имовине купчеве. Али само је питање, ко ће констатовати штету — разлику у цени између прве и друге продаје, да ли сам поверилац или одлука редовног суда. Ну у случају да штета не прелази положену кауцију, онда ће се у смислу § 465 тач. 6 грађ. суд. пост. наплатити сам поверилац, у противном има се вишак утврдити у поступку пред редовним судом.

Па како је тужена вратила тужиоцу положену кауцију у 6.000 дин. то се за насталу штету између прве и друге продаје у смислу §§ 465 и 481 грађ. суд. пост., пошто се из кауције није могла наплатити имала обратити редовном Суду а не да се из делимично положене куповне цене сама наплаћује. Пошто је неправилно задржала, то се има осудити да исту врати § 602 г. з. Нема застарелости, јер се не тражи накнада — § 930а г. з., већ повраћај куповне цене и т. д.“

По призиву тужене Б. Апелациони суд под Пл. 1272/39 од 3-XI-1939 год. изрекао и ову пресуду.

„Призив не уважава, побијану пресуду потврђује и т. д. са разлога: Неосновано је тврђење тужене стране, да је она као извршна власт

у смислу чл. 60 зак. о уређ. Држ. Хип. Банке имала право, да се за штету наплати и без пресуде судске, јер се и тужена Држ. Хип. банка за штету могла до висине кауције наплатити без судске пресуде, а за вишак да се обрати редовном Суду §§ 465 и 481 грађ. суд. пост.

Па како је кауција враћена тужиоцу, то није била овлашћена ни једним законским прописом, да се за штету сама наплаћује из делимично положене куповне цене од стране тужиоца и т. д."

По ревизији Касациони Суд у Б. под Рев. 240/40 довео је пресуду: „Уважава се ревизија тужене стране, преиначује пресуду позивног суда и изриче: Одбија се тужбени захтев, да је тужена дужна да тужиоцу М. Ј. из Ш. врати неправилно и неумесно задржану суму у 42.140 дин. и т. д. а са доле наведених разлога: Погрешно су први и позивни суд нашли да се тужена Банка није могла без судске пресуде наплатити из тужничеве имовине — спорне суме —, већ да је штету која је проишла из друге продаје заложеног имања могла наплатити једино из кауције без судске одлуке. Овако нахођење позивног суда не заснива се на правилном разумевању §. 465 тач. 6. грађ. суд. пост. јер по овом законском пропису не чини се никаква разлика у томе да ли се штета из § 484 грађ. суд. пост. наплаћује из кауције или из друге имовине првог купца, па кад закон не чини ову разлику, не може ни суд заснивати своју одлуку на њој. Да ово гледиште Касационог суда одговара самом закону може се видети и из прописа §. 163 Ип. по коме се у оваквом случају разлика у куповној цени и остали трошкови могу наплатити не само из кауције, но из остале дужникове имовине на основу обичног закључка извршног суда којим утврђује висину овог износа. Исто тако ни у случају § 484 грађ. суд. пост. није потребно водити одвојен спор са првим купцем, пошто је његова обавеза на накнаду ове штете (разлике) у закону јасно одређена, те ће извршна власт моћи по § 465 тач. 6. грађ. суд. пост. сама да наплати ову штету коју утврди, по обављеној другој јавној продаји. Према томе, тужена Банка је могла наплатити разлику која је настала из друге продаје и без судске одлуке пошто је она у исто време и извршна власт — чл. 53. Зак. о уређењу Држ. Хип. Банке. 3

Но по нахођењу Касационог суда тужена Банка могла је приступити продаји имања које је тужилац на првој продаји купио и са тог разлога што је тужилац као купац овог имања, примљен од Банке и као дужник за остатак куповне цене одговарао целом својом имовином за дуг који је примио, па се тужена Банка за своје потраживање могла наплаћивати како из отплате које је тужилац положио тако и из целокупне тужничеве имовине за овај дуг. Према томе нема овде места примени §. 902 грађ. зак. како то први и позивни суд узимају, јер Банка није примила ништа што би држала без правног основа, или да је пак тужилац нешто платио у заблуди што није био дужан."

29. фебруара 1940 год. у Београду.

Противу закључка позивног суда којим се потврђује закључак првог суда донет по извршном поступку, није допуштен правни лек.

(Закључци Касационог суда у Београду од 17 октобра 1939 год. Рек. 339).

У правној ствари тражиоца извршења З. набав. кредитне задруге противу извршеника З. В. и Р. С., због дозволе извршења, Срески суд у Варварину, донео је закључак којим је дозволио извршење тражбине на непокретном имовином извршеника путем принудне дражбе, на основу извршне пресуде Среског суда, којом су извршиоци осуђени да солидарно плате тражиоцу извршења 10.000 динара, главног дуга са 110/0 год. интереса од 26-XII-1933 год.

По рекурсу извршеника З. В., Окружни суд у Јагодини закључком од 8 новембра 1938 год. Пе 438/38, потврдио је закључак Среског суда са разлога:

„Испитујући побијани закључак среског суда у границама рекурских

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

www.unilj.rs

предлога и разлога рекурсни суд налази да је нападнути закључак прв. суда у свему правилан и на закону основан.

Навод извршеника Зорке у рекурсу, да је њен муж спор за смањење дуга по приложеном извршном наслову, по коме је и она осуђена на плаћање као солидарни дужник, неоснован је и ничим није доказан, јер о томе нема доказа ни у списима извршења нити пак у рекурсу — те суд није могао удовољити њеном тражењу у рекурсу.¹

По ревизијском рекурсу извршеника З. В., Касациони суд у Београду закључком од 17 октобра 1939 год. Рек. 339, одбацио је рекурс као недопуштен са разлога:

„Извршеник З. В., ревизијским рекурсом побија закључак Окружног суда у Јагодини Пл. — 438/38, којим је потврђен закључак Среског суда у Варварину И. бр. 310/38. По § 622 грпп. међутим, није допуштен рекурс против закључка другостепеног суда, којим је потврђен закључак првостепеног суда. Примени овог законског прописа има места и у извршеном поступку, где се по § 68 и примењују општи прописи грађ. пар. поступка који се односе и на рекурс у колико није у Закону о извршењу и обезбеђењу што друго наређено, а у погледу допуштности ревизијског курса против одлука о дозволи извршења није ништа посебно наређено — § 57 ип.“

Кад оправдање ревизије поднесе сам оптужени, а не његов бранилац, онда суд такву ревизију не може, по § 342 ксп. одбацивати као од неовлашћеног лица оправдану већ је дужан претходно позвати браниоца да оправдање ревизије потпише.

(Решење I већа Касационог суда у Београду од 26 фебруара 1936 год. КЖК. 4).

У кривичном предмету противу Д. М. и других, због дела из § 319 од I и § 397 од II к. з. на пресуду Окружног суда у Чачку КЗП. 3463/31 од 5 марта 1934 год. изјавио је и оправдао ревизију оптуженик С. М.

Окружни суд у Чачку решењем својим од 11 јула 1935 год. К. З. П. 3463/31 одбацио је ову ревизију оптуженика као од неовлашћеног лица оправдану и потписану, са разлога:

„По § 325 к. п. писмену ревизију, коју не изјављује државни тужилац, мора потписати овлашћени бранилац, а по § 341 т. 3 к. п. ревизију ће одбити сам Окружни суд а оправдање ревизије као писмени поднесак, није предан и потписан од овлашћеног браниоца.

У конкретном случају опт. М. је на главном претресу после објављивања пресуде изјавио на записнику правни лек позив и ревизију и молио суд, да се не доставља препис пресуде ради оправдања његовом браниоцу, већ њему — опт. М. лично, што је и учињено.

Како је оправдање ревизије поднето без потписа, па и без печата овлашћеног браниоца, зато је решење ваљало донети као диспозитиву.

По жалби осуђеног С. М. Касациони суд у Београду решењем својим од 26 фебруара 1936 год. КЖК 4, поништио је горње решење Окружног суда и предмет вратио на поновну одлуку, са разлога:

„Ценећи ожалбене наводе осуђеног С. М. Касациони суд је нашао, да су основани ожалбени наводи, јер кад је оправдање ревизије поднео сам оптужени М. а не његов бранилац, онда је суд био дужан да позове његовог овлашћеног браниоца да потпише изјављено оправдање ревизије и на тај начин отклони ове недостатке § 325 и 341 т. 3 крив. суд. пост., а не да ревизију поднету од стране оптуженог, као од неовлашћеног лица оправдану и потписану одбија на основу § 341 крив. суд. пост.

С тога је на основу изложеног и § 342 од II и III крив. суд. пост. уважио жалбу оптуженог и ожалбено решење поништио.“

Властодавац може конклюдентним радњама пристати на закључење уговора по пуномоћнику.

У спору П. К. противу Р. М. Окружни суд у Ш. донео је пресуду под бр. 66/34/6 од 29-VIII-1939. Одбија се тужбени захтев да уговор закључен између Ј. Ђ. из Ш. као пуномоћника пок. М. Ј. К. и туженог М. Ђ. а потврђен код Н. С. П. 24. јануара 1930 год. нема никакве законске важности и да је тужени М. дужан уступити тужиоцу П. у државину земљу звану „Плац“ постојећу у Ш. у улици Карађорђевој бр. 10 и т. д. а са ових разлога:

Уговор закључен између пуномоћника Ђ. Ј. и туженика М. Ђ. је уговор о послузи а не о поклону, јер у самом тексту уговора стоји да пуномоћник и по одобрењу поч. М. Ј. К. даје туженику, а тужени М. Ђ. прима спорни плац на бесплатно уживање. Обзиром на § 582 г. з. тужени М. Ђ. примио је спорни плац од К. на бесплатно уживање послугу, за време по уговору од 10 година, с тим да га по истеку рока, пошто однесе подигнуте зграде врати К., дакле служио се бесплатно туђом К. имовином и у туђе име га држао а не у своје. Међутим код поклона потребно је да поклонодавац издвоји што од своје имовине и то унесе у имовину поклонопримца, те га тиме обогати, дакле поклоњена ствар прелази у својину а код послуге не прелази, већ је само детентор. За закључење уговора о послузи у смислу § 614 г. з. није потребно специјално пуномоћје на је пуномоћник Ђ. Ј. по пуномоћју бр. 8540 био овлашћен на закључење овог уговора. Овај уговор није закључен бесплатно у корист туженика, већ је исти обавезан да плаћа порез и прирез на спорни плац те је тиме ослобођен те обавезе пок. М. Ј. К., пошто му плац није доносио користи. А пок. М. Ј. К. од дана закључења па све до своје смрти 27-XII-1937 год. није тражио поништај, то се сматра да је исти прећутно одобрио и т. д.

По овоме је по признању тужитеља Апелациони суд донео пресуду Пл. 1635/39 од 22-XII-1939 год.:

Призив не уважава, повијену пресуду потврђује и т. д. а са разлога

Погрешно је налажење првостепеног суда, да пуномоћ. Ђ. Ј. није требало специјално пуномоћје, јер је у питању уговор о послузи, који се призивом не напада, онда је по мишљењу Апелационог суда за такав правни посао — уступање ненаплатног права потребно у смислу § 614 г. з. специјално пуномоћје. Али, кад је уговор закључен преко пуномоћника и пок. К. конклюдентним радњама пристао на закључење истог, па за време живота није тражио поништење уговора, онда се има сматрати, да је пок. К. признао уговор о послузи и пристао да се исти оствари и т. д.

По ревизији Касациони Суд у Београду изрекао је пресуду Рев. 491/40: Не уважава се ревизије тужиоца и нападнута пресуда Б. Апелационог Суда као призивног потврђује се и т. д. а са доле наведених разлога: Нема противуречности, јер је призивни суд на основу тога што пок. М. није тражио поништај после седам година од закључења уговора, а та чињеница не стоји у противуречности са списима правилно је нашао да је властодавац К. пристао конклюдентном радњом на закључење оваквог уговора и т. д.

12. марта 1940 год. у Београду.

Нема места правном леку противу потврдне пресуде призивног суда до 5.000 дин.

У спору Др. Б. Ј. противу Ј. О. због адв. хонорара Касациони Суд у Б. Рев. 511/40 донео је закључак: Да се ревизија тужене стране изјављена противу пресуде Апелационог Суда у Б. као недопуштена одбаци а са ових разлога: Да је првостепени суд пресудом својом од 17. фебруара 1939 год. По —831/38 осудио туженика да плати тужиоцу суму од 4.262,25 дин. са припадајућим споредним потраживањима, а од већег тражења тужиоца је одбио и 2) да је по призиву тужене стране Апелациони као призивни суд делимично преиначио пресуду првог суда и туженика осудио на

плаћање суме од 4.132,25 дин. У осталом делу призив није уважен, а побијана пресуда потврђена је од призивног суда.

Према овоме призивни суд је одлучивао о тражбини испод 5.000.— дин. и у погледу досуђене суме од 4.132,25 дин. на коју је туженика осудио призивни суд је потврдио пресуду првог суда, пошто је туженога осудио на мању суму но што га је први суд осудио. Па како тужена страна уложеном ревизијом напада баш овај део пресуде призивног суда, којом је у погледу досуђене суме од 4.132,25 дин. потврђена пресуда првог суда, а вредност спорног предмета о коме је одлучио призивни суд не прелази суму од 5.000.— дин. то је у смислу § 596 од. III. гр. п. п. уложена ревизија тужене стране недопуштена.

16. марта 1940 год. Београд.

Осудно решење донето по старом поступку не може се побијати тужбом због ништавости по новом поступку, већ се само може тражити задржање осудног решења од извршења по старом поступку. (Закључак Касационог суда у Београду од 6 октобра 1939 год. Тек. 200/39).

У правној ствари тужиоца С. О. противу туженога Е. Б., због поништаја осудног решења, Трговачки суд у Београду закључком од 17 јануара 1939 год. По 732/38 одбацио је тужбу тужиоца са разлога:

У тужби и на расправама тужилац је преко свога пуномоћника навео: да је осудним решењем овог суда бр. 11250/33 тужилац осуђен да туженику Есконтној банци из Београда плати 19.700.— динара главног меничног дуга са споредностима и да је ово решење постало извршно. Надаље, тужилац је навео да, све до пре кратког времена, није знао за постојање утужене менице као и за постојање осудног решења које је донесено на основу исте, јер наводно није потписао поменуту меницу нити рецепис о пријему осудног решења. Како тужилац нема никакве обавезе према туженој банци, то је предложио да суд пресуди да се поништи осудно решење овога суда бр. 11250/33 у целисти према тужиоцу, а туженик осуди на накнаду парничних трошкова тужиоцу.

У одговору на тужбу ПО-732/38/5 од 21 октобра 1938 год. туженик је преко свога пуномоћника навео: да нема места редовном правном путу а са разлога: што не стоје разлози из § 623 гр. п. п. за подношење тужбе за поништај, као и да је тужба поднета после законског рока од месец дана, јер је тужилац обавештен о уступу менице Привилегованој аграрној банци још новембра 1937 год. а тужбу је поднео тек августа 1938 год. Надаље, туженик је навео, да није тачно да је тужилац за утужену меницу сазнао тек из обавештења Привилеговане огранне банке већ је за исту сазнао још у марту 1932 год. Такође је навео, да после извршености осудног решења може се побијање вршити и тражити тек на основу правноснажне судске пресуде, а нема места утврђивању лажности исправе у овом спору, већ лажност исправе мора бити у моменту тужбе доказана.

Узимајући у оцену наводе у тужби и наводе у одговору на тужбу, а с обзиром на резултат изведених доказа, суд је нашао:

По § 623 гр. п. п. правноснажна одлука, којом је каква ствар завршена, може се побијати тужбом због ништавости: 1) ако је у ствари осудио судија који је по закону био искључен да у том спору врши судијску дужност; и 2) ако која странка није била у спору никако заступана или није заступао законски заступник.

Услов под 2) на коме се тужба заснива у конкретном случају не стоји, јер није вођен спор, па да тужилац Обрадовић као тужена страна није у опште заступан односно у истом није учествовао, већ је на основу утужене менице донето осудно решење по кратком поступку, т. ј. без претходне расправе и учешћа странака — § 450 гр. с. п. и 40 увод. зак. за гр. п. п. Према томе у конкретном случају није се могла донети тужба због ништавости, јер је у питању само правилност доставе, односно правноснажност осудног решења.

Пошто је осудно решење, чији се поништај тражи донето по одредбама Грађанског судског поступка, а нема услова из § 623 г. п. п. за подношење тужбе због ништавости, то се у смислу чл. 40 Уводног закона за г. п. п. у конкретном случају са разлога да је меница на основу које је донето осудно решење фалсификована може тражити обнова поступка по старом г. с. п. али ово није разлог ништавости.“

По рекурсу тужилачке стране. Апелациони суд у Београду закључком од 8 марта 1939 год. Пе 315 укинуо је закључак Трговачког суда са разлога:

„Погрешно је налажење првога суда изложено у нападнутом закључку, јер осудно решење, које је у питању, донето је по прописима грађ. суд. пост., према којем законском пропису: да ли постоји разлог за побијање, просуђиваће се по прописима који су важили у погледу побијаног поступка у време кад се овај поступак вршио, то ће се с обзиром на цитирани законски пропис и разлог за поновљење парнице у конкретном случају ценити по прописима грађ. суд. пост., односно по прописима § 426.

По ревизионом рекурсу тужене стране. Касациони суд у Београду закључком од 6 октобра 1939 год. Рек. 200, преиначио је закључак Апелационог суда и тужбу тужиоца одбацио са разлога:

Према чл. 40 Уводног закона за Закон о судском поступку у грађанским парницама о питању постоји ли разлог за побијање просуђиваће се по прописима, који су важили у погледу побијеног поступка у време кад се овај поступак вршио. Па како је осудно решење, чији се поништај у конкретном случају тражи, донето по одредбама Грађанског судског поступка, то ће се у смислу цитираног прописа Уводног закона, о томе да ли постоји разлог за побијање истог, расправљати по старом г. с. п. Овај пак, закон. разлог, да се осудно решење огласи за ништавно с тога што је донето на основу фалсификоване менице, сматра као разлог за поновљење парнице — § 426 т. 4 истога па се стога ово поновљење и може тражити, а не подизати тужба због ништавости, коју стари Законик о судском поступку у грађанским парницама и не познаје.

Са разлога, пак, што ово решење није правилно достављено, сада тужиоцу Обрадовићу, не може се ни по новом г. п. п. исто побијати тужбом због ништавости, јер то не предвиђа његов § 623 г. п. п., у коме су наведени случајеви у којима је оваква тужба допуштена, а по старом г. с. п., који овде за оцену питања постоји ли разлог за побијање уопште, има значаја, као што је горе већ изложено, може се тражити само задржање одсудног решења од извршења.“

Суд не може да одбије предлог за доношење пресуде због изостанка, зато што се стр. нка, која је уредно примила позив за рочиште, налази на издржавање осуде. (Закључак Касационог суда у Београду од 28 септембра 1939 год. Рек 478).

У правној ствари тужиоца Д. С. противу туженика Ч. Р., због накнаде за умањену способност, Окружни суд у Пироту закључком од 19 септембра 1938 год. По 55/38 одбио је предлог тужилачке стране за доношење пресуде због изостанка са разлога:

„Тужилачка страна у тужби својој предложила је, да суд донесе следећу пресуду: тужени Чедомир, дужан је платити тужиоцу Драгољубу, 65.000 дин. на име накнаде за лечење у болести, умањену радну способност и трошкова тужбе са 60% интереса од тужбе до наплате, као и накнадити му трошкове заступања у 10000 дин.

По овој правној ствари одређено је прво рочиште на дан 19 септембра 1938 год. и на исто за тужилачку страну позват је заступник тужиоца Ц. М., а за тужену страну тужени Чедомир.

На прво рочиште за тужилачку страну дошао је њен заступник Ц. М., а за тужену страну нико није дошао и ако је туженик Чедомир по зласу доставнице По 55/38-5 позив благовремено примио. На овом првом

рочишту заступник тужиоца предложио је да суд донесе пресуду због изостанка туженика и тражио трошак.

Ценећи предлог заступника тужилачке стране и остале списе ове правне ствари суд је нашао:

Да се из тужбе, прилога у тужби и доставнице, према којој је тужени позив за данашње рочиште примио, види, да се туженик Чедомир налази на издржавању казне робије од 10 година, на коју је осуђен пресудом овога суда КЗП 280, 156, 521 и 115/36, 419 и 65/35 од 22-П-1937 год. код казненог завода у Нишу и како је недавно започео издржавање поменуће казне, то суд налази да није био у могућности да на данашње прво рочиште дође и ако је позив за исто благовремено примио, па је с тога суд и донео закључак као у диспозитиву — § 4—98 бр. 2. грпп.“

По рекурсу тужиоца, Апелациони суд у Скопљу закључком од 23 марта 1939 год. Пе 250, укинуо је закључак Окружног суда са разлога:

„Апелациони суд упуштајући се у оцену рекурсних разлога и предлога као и нападнутог закључка у границама рекурсних предлога налази да су рекурсни разлози основани, јер када се из доставнице по 55/38-5 види да је тужени позив за прво рочиште примио двадесетог 20 јуна 1938 год. које је рочиште заказано за 19 септембар 1938 год. онда апелациони суд налази да је први суд погрешно када је нашао да тужени с обзиром на пропис § 498 бр. 2 грпп. није био у могућности да на прво рочиште дође или пуномоћника пошаље пошто се у даном случају не може применити пропис на који се суд позвао јер је тужени имао доста времена и без обзира што се на издржавању осуде налази а што га није могло спречити да за одређено рочиште ако он не би могао доћи да овласти способно лице по закону да га по овом спору заступа.“

По рекурсу тужене стране, Касациони суд у Београду закључком од 28 септембра 1939 год. Рек. 478 потврдио је закључак Апелационог суда са разлога:

„Рекурсом се напада закључак призивног суда због тога што је тужилац, знајући да је тужени осуђен на 12 година робије и да је на издржавању казне у казненем заводу, — био дужан да претходно тражи да се туженом одреди старатељ — службеник који ће га заступати у спору, па тек онда да подиже тужбу, а сем тога да тужени није могао себи да одреди адвоката.“

Касациони суд ценио је овај истакнути рекурсни навод и налази да је правилан нападнути закључак рекурсног суда, пошто се и по нахођењу Касационог суда у овом случају не може применити наведени законски пропис јер је тужени, без обзира што се на издржавању осуде налази, није био спречен да у смислу ? 127 грпп. одреди себи пуномоћника.“

Кад бранилац оптуженика, изјави правне лекове на записнику о главном претресу и у законом року не оправда их, суд не може одређивати другог браниоца да у остављеном року изјави правне лекове. (Решење I већа Касационог суда у Београду од 5 маја 1936 год. КЖК. 23/36).

У кривичном предмету противу К. З. Окружни суд за град Београд решењем својим од 26 априла 1936 год. Кзп. 458/36 одбацио је ревизију браниоца оптуженику изјављену на записнику о главном претресу, са разлога:

„По § 341 тач. 2 ксп. суд ће одбити ревизију, ако лице које је ревизију изјавило није ни у изјави ни у оправдању појединице, јасно и одређено назначи која од повреда закона или ако бар разговетним упућивањем или нарочито нису наведене чињенице, из којих проистиче повреда закона.“

Како је бранилац оптуженог З. на записнику о главном претресу изјавио ревизију и призив и тражио препис пресуде, али ревизију ни на записнику о главном претресу ни у законом року није оправдао, односно

У изјави ревизије није појединце, јасно и одређено означио коју од повреда закона, то је се имало решити као у диспозитиву."

По жалби оптуженика, Касациони суд у Београду решењем својим од 5 маја 1936 год. КЖК 23/36 одбацио је жалбу оптуженикову са разлога: „Окружни суд за град Београд својим решењем од 16 априла 1936 год. одбацио је ревизију опт. К. на основу § 341 тач. 2 ксп. с тога што иста није била оправдана, односно у изјави ревизије није појединце јасно и одређено назначио која од повреда закона.

С тога је ово решење окружног суда правилно и на закону основано, а навод жалбе, да суд одреди другог адвоката који ће у остављеном року изјавити правне лекове против пресуде окр. суда — неумесан је, пошто је опт. К. у см. § 60 од. III ксп. имао браниоца, који је на записнику главног претреса изјавио правне лекове, само исте није оправдао у см. § 340 од. I ксп. а рокови за изјављивање правних лекова преклузивне су природе — § 88 ксп. и не могу се продужавати."

Јован Д. Смиланкић

Олакшавну околност добро владање нема јавни службеник, пошто то изискива карактер саме јавне службе.

Окружни суд у Н. С. пресудом својом бр. Кзп. 781/1933 од 18. јуна 1936. г. прогласио је кривим оптуженог Б. В. што је: 1) неустановљеног дана и месеца током 1932. г. примљених 900 дин. од Дунавске Финансијске Дирекције у Н. С. у својству режисера техничког одељка при Среском Начелству у С. за исплату рачуна О. Л. 2) 2 јануара 1933 у истом својству 1386 дин. примљених од Дунавске Фин. дирекције у Н. С. ради исплате нето принадлежности Т. А. надзорника река из Б. П. за месец јануар 1933 г.

3) 21. октобра 1932. г. у истом својству дин. 840 примљених од Дунавске Фин. Дирекције у Н. С. ради исплате награде Т. Ж. за време од 1. априла 1931. г. 7299 дин. од касеног новца којим је као режисер руковао, у сва четири случаја новац себи противправно присвојио, дакле је као јавни службеник поверен му новац на руковање противправно присвојио па је тиме под 1. и 3 починио двоструки преступ из § 318 к. з. квалификован по § 319 од. 1. к. з. кажњив по § 319 од. 2. к. з. а за дела под 2 и 4 начинио двоструко злочинство утаје из § 318 к. з. квалификовано и кажњиво по § 319 од. 1. к. з.

Па га суд због тога осуђује: и т. д.

По овоме је Касациони суд, у Н. С. по ревизији и призиву под кре 295/36 донео пресуду.

Касациони суд ревизију оптуженога одбацује а призив његов као и призив државног тужиоца одбија са доле наведених разлога.

Против пресуде Окр. суда изјавио је оптужени ревизију због 1) повреде формалног закона из § 336 бр. 5. у вези са повредом закона из § 337 бр. 1. сл. г.) с. кр. п., што је суд одбио предлог, да се расправа не протегне и на дела под II и IV у диспозитиву првостепене пресуде, јер је Касациони суд својом пресудом од 8 маја 1936 бр. Кре 45/50/1936 право-моћно ослободио њега од оптужбе одбивши у погледу ових дела ревизију држ. тужиоца, а уважиши само његову ревизију.

Исту повреду формалног закона налази жалилац и у томе, што је одбијен предлог, да се у погледу дела под III набави дупликат од техничког одељења Среског начелства у Н. С., којим би се доказало, да дело не постоји.

Даље исту повреду закона види жалилац и у томе, што је одбијен предлог, да се набави извештај од среског начелства у Н. С. и од Банске Управе у погледу тога, да ли је он жалилац био именован за режисера и да ли режисера именује банска управа или Министар.

2) због повреде формалног закона из § 336 бр. 6. с. кр. п. жалилац налази у томе, што је пресуда непотпуна, јер не даје разлоге о томе, како и на који начин је вршио утају и неустановљава, које тај шеф, који

Ма је одредно за режисера, да ли је тај шеф био надлежан да га именује за режисера, па да буде стварно и месно надлежан за примање новца и вршење исплате.

Даље непотпуна је пресуда и зато — вели жалилац — што је суд за I. дело установио мањак од 29.883,48 дин. но не образлаже, зашто није тужио за тај мањак, већ само за износ од 7.299 дин. и да ли су у ову своту садржане и оне своте под II, III и IV а за које се посебно тужи.

Напослетку непотпуност пресуде види жалилац и у томе, што у пресуди није тачно назначено, ко се има сматрати оштећеником, а то је важно зато, да се може установити, ко је овлашћен да стави предлог.

Жалилац непотпуност пресуде окр. суда види још и у томе, што суд није установио, да ли заиста има мањка у држ. каси и колико, те да ли је он — жалилац — одговоран за тај мањак и напослетку није ценно садржину уверења, приложених списима.

Оптужени се жали и због тога, што је пресуда Окружног суда противречна, јер је установио, да је њега шеф именовao за режисера а такво, означање противи се појму режисера, те искључује примену § 319 кр. з.

Даље жалилац тврди, да је пресуда окружног суда противречна и зато, јер по делу под II једном исправом доказано, да је Т. А. упитну суму јануара 1933. г. примио. Извор и постанак те исправе пре суда не доводи у сумњу, па када је ипак установила његову кривицу онда је то установљење у противности са садржином списка.

3) због повреде материјалног закона из § 337 бр. 1. сл. а) с. кр. п. што није доказано, да су инкриминирана дела, и за свако дело посебно изнаша, зашто није доказано.

4) због повреде материјалног закона из § 337 бр. 1. сл. в.) с. кр. п. што нема предлога овлашћеног лица за гоњење, нити је тај предлог поднешен у законском року.

5) због повреде материјалног закона из § 337 бр. 2. с. кр. п. што он није био стварно и месно надлежан за примање новца од Фин. дирекције нити да врши исплате, јер није утврђено, да је био благајник, нити да му је каса прописно била предата у званичном делокругу, те зато не може постојати квалификација по § 319 кр. з.

6) због повреде материјалног закона из § 337 бр. 3. с. кр. п. што је поново суђен и за ствар бр. 171/933 без да му се пружила прилика, да се брани, и што је суд изрекао губитак часних права јер одредба § 46 бр. 4. кз. с. у конкретном случају не може да дође у обзир, а још мање се могао применити § 49 кр. з. јер је изречена казна затвора мања од 1 године дана а осим тога суд није навео разлоге, зшто не би био достојан на какву службу односно пензију.

7) Најзад због повреде формалног закона из § 336 бр. 3 и 4 с. кр. п. које није оправдао, како то прописује § 340 од. I. с. кр. п.

Како је дакле ревизија оптуженог делом очигледно неоснована а делом није изведена по закону, то ју Касациони суд на основу § 345 бр. 2. односно бр. 1. с. кр. п. одбацио.

Против пресуде окружног суда изјавили су призиве и то: држ. тужилац због благе казне и примене § 71 бр. 4. кр. з. а оптужени због строге казне и због одлуке суда о снашању трошкова крив. поступка и приватноправног потраживања. Касациони суд је нашао, да обзиром на установљене олакшице — изузев добро владање, јер по становишту овога суда, држ. службеник је по правилу некажњеног предживота, јер то изискива карактер саме јавне службе има места примени § 71 кр. з. и да одмерена казна одговара тежини кривичних дела и степену кривичне одговорности оптуженога, а одлука суда о трошку крив. поступка и приватно правног потраживања оснива се на законским одредбама, цитираним у пресуди окр. суда, обзиром да је оптужени проглашен кривим.

Нема поврата, ако је осуђен за какво умишљајно кривично дело, на казну лишења слободе, за пет година, од дана када му је казна у целисти помилована, опет учинио умишљајно кривично дело.

Окружни суд у Н. С. пресудом својом бр. Кзп. 619/36 од 31. децембра 1936. г. прогласио је кривим опт. П. С. што је у ноћи између 24 и 25 маја 1936. г. у Н. избо џепним ножем (бритвом) која прилежи као доказни предмет А. В. дакле сретством подобним да тело тешко повреди наневши му лаке повреде: 1) на потиљку, леђима, левом и десном рамену левој страни врата и испод доњег очног левог капка, чиме је починио преступи лаке повреде тела означен и квалификован у § 181 од. 2. к. з. Па га суд због овога осуђује по § 181 од. 2. к. з. применом §§ 70 и 76 к. з. на казну строгог затвора у трајању од 3 месеца, у коју му се казну од претходног притвора и истражног затвора у смислу § 77 к. з. урачунава 4 дана као издржани део казне и т. д.

До овакве пресуде првостепени је суд дошао, на основу признања оптуженога, која је у целисти признао наводе оптуженице, а обзиром на мишљење болнице установио ову квалификацију дела, одбацивши мишљење лекара, који је по оздрављењу прегледао оштећеника и установио тешку повреду. При одмеравању казне уважио је као олакшицу признање а као отежицу једнородни поврат, пошто је оптужени пресудом среског суда у Ж. од 7. јануара 1935. г. осуђен за дело повреде, па му је применом §§ 70 и 76 од. 2. к. з. одмерио казну као у диспозитиву.

Поводом призива оптуженог и браниоца му Апелациони суд у Н. Саду под кппз. 33/1937 донео је ову пресуду.

Апелациони суд призиву оптуженог и браниоца му уложеном због престроге одмерене казне даје места, првостепену пресуду у погледу одмеравања казне мења, те опт. С. П. за дело описано у првостепеној пресуди на основу тамо цитираних законских наређења али отклонено примене § 76 од. 2. к. з. осуђује на два месеца строгог затвора.

Остали пак део призива оптуженог и браниоца му на основу § 393 од. 2. к. п. као очигледно неоснован одбацује, а с доле наведених разлога.

Против пресуде првостепеног суда уложили су у законитом року призив са оправдањем оптужени и бранилац му 1) због повреде материјалног закона из §-а 337 бр. 2. и 3 к. п. због примене § 76 к. з. и врсте казне и 2) због престроге казне и непримене § 65 к. з.

Апелациони суд примио је чињенично стање установљено по првостепеном суду, које бдговара податцима и доказима главног претреса.

По том чињеничном стању првостепени суд је правилно установио кривицу оптуженог и дело му по закону квалификовао, те разлоге, које у том погледу наводи пресуда првостепеног суда, усваја и овај суд.

Што се тиче одмеравања казне првостепени суд је погрешно, када је применио § 76 од. 2. к. з. јер примени тог законског прописа није било места, пошто правоснажну казну оптужени по ранијој пресуди Среског суда у Ж. од 28. септембра 1934. г. (а не од 17 јануара 1937 како је то првостепени суд у својој пресуди погрешно навео, јер је под овим датумом донето решење, којим је на ову казну примењен указ о помиловању) због преступа из § 181 од. 2. к. з. није уопште почео да издржава, већ је иста помилована; доследно томе и казну је оптуженоме и сувише строго одмерио, јер иста није у сразмери са тежином кривичног дела и кривицом оптуженика.

У погледу непримене § 65 к. з. првостепени је суд правилно поступио, када извршење изречене казне није одложио оптуженоме на основу § 65 к. з. јер у предметном случају не предлежи незнатност учињеног дела, пошто се ради о повреди нанетој ножем (бритвом), дакле оруђем подобним да тело тешко повреди и здравље тешко наруши, а поред овога оптужени није пред судом потпуно и искрено своје дело признао, те нема услова за примену § 65 к. з.

На основу свега изложенога, ваљало је у седници призиву оптуженог и браниоца му уложеном због престроге одмерене казне дати места, прво-

степену пресуду у погледу одмеравања казне применити и исту отклоном примене § 76 к. з. снизити као у диспозитивном делу ове пресуде, сматрајући да је овако одмерена казна у сразмери са тежином кривичног дела и кривцом оптуженика; док је остали део призива оптуженог и браниоца му Апелациони суд нашао очигледно неоснованим па га је као такав у смислу § 398 од. 2. к. п. ваљало одбацити.

Брачка Јевремовић

Питање издржавања жене за време трајања бракоразводне парнице спада у надлежност Црквеног суда.

Тужиља М. Ј. обратила се је тужбом Грађанском суду и тражила да се тужени Р. Ј. као чен муж, који ју је напустио, осуди да јој даје издржавање. Пре поведеног спора за издржавање тужиља није била повела бракоразводну парницу нити се је обраћала Црквеном суду да он реши да ли има право као невољна страна на издржавање. Међутим после поведеног грађанског спора од стране тужиље тужени је повео противу ње бракоразводну парницу. На основу доказа о поведеној бракоразводној парници тужени је у грађанском спору истицао, поред осталог, да од момента поведене бракоразводне парнице, редован суд није надлежан за расправу питање да ли тужиљи припада право на издржавање или не већ је од момента поведене бракоразводне парнице за расправу овог питања надлежан Црквени суд.

Окружни суд за град Београд пресудом својом По. 770/38 досудио је тужиљи издржавање од престанка заједнице па до дана поведене бракоразводне парнице а за даље издржавање огласио се не надлежним. Своје образложење заснива на пропису § 100. — Грађ. зак. према коме питање расправе издржавања за време бракоразводне парнице спада у надлежност Црквеног суда.

По призиву тужиље Апелациони суд је пресудом својом Пл. бр. 1195/39 преиначио пресуду Окружног суда и тужиљи досудио издржавање и после поведене бракоразводне парнице од стране мужа и то све док не наступи који случај са кога јој то право престаје по закону.

У образложењу Апелациони суд наводи: „... Апелациони суд тумачећи пропис § 109 Грађ. зак. не прихвата правно схватање првог суда... Схватање првог суда овакво какво је изложено у нападнутој пресуди није правилно и у духу закона јер оно увек претпоставља да жена губи право на издржавање услед самог покретања бракоразводног спора од стране мужа, док такво дејство покретања овога спора није дато ни једним законским прописом па ни § 100 Грађ. зак. на који се први суд у разлозима своје позива. Како противној страни, обавезној да даје издржавање, стоји увек на расположењу да докаже, да су наступили ти услови који искључују његову обавезу да даје издржавање и како у конкретном случају туженик пред редовним судом то није могао доказати, то је Апелациони суд нашао да је тужиљи ваљало досудити издржавање како је у диспозитиву пресуде изречено.“

Поводом ревизије туженика Касациони суд у Београду пресудом својом Рев. бр. 2239/39 преиначио је пресуду Апелационог суда и нашао да је за расправу питања издржавања од дана поведене бракоразводне парнице од стране туженика надлежан Црквени суд а од престанка заједнице до дана поведене бракоразводне парнице досудио је тужиљи издржавање. У своме образложењу Касациони суд наводи: „Основан је навод туженика у погледу недопустљивости редовног правног пута у колико се односи на тужбени захтев за издржавање у времену од 10 новембра 1938 год. као дана поведене бракоразводне парнице па на даље а ово са разлога: што питање издржавања за време трајања бракоразводне парнице спада у надлежност црквеног суда § 100 грађ. зак. Па како је неспорно међу парничарима да је бракоразводна парница поведена 10 новембра 1938 год. то питање да ли тужиљи припада право на издржавање има да реши црквени

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА

суд. Према томе погрешно је правно схватање позивног суда да је редован суд надлежан да и ово питање расправи. „... за расправљање траженог издржавања од дана престанка брачне заједнице па до дана поведене бракоразводне парнице није надлежан црквени већ редовни суд по § 109 грађ. зак. пошто се пропис § 100 грађ. зак. односи само за време трајања бракоразводне парнице...“

У овој ствари сматрам да није правилно становиште Округног и Касационог суда.

Чињеница да је муж у току спора повео бракоразводну парницу не би требало да утиче на већ поведен грађански спор. Овакво становиште произилази и из једне раније одлуке Касационог суда Рев. 9/37 према којој је за заснован спор на основу § 109 грађ. зак. једино редован суд надлежан за расправу. Пропис § 100 грађ. зак. треба тако разумети да се он односи на случајеве када је, још пре него што се је невољна страна обратила редовном суду, била повела и бракоразводну парницу. Исто тако речи: „... трајање парнице брачне...“ подразумева се она парница коју је повела она страна која је тужилац и код редовног суда а не парница коју је повела противна страна. Иначе схватање Касационог суда довело би до логичног закључка да жена губи и већ признато право за издржавање од стране редовног суда чим би муж повео бракоразводну парницу па би се и поред извршне пресуде морала за исту ствар обратити црквеном суду. Са друге стране била би отворена врата злоупотребама. Муж би могао да шиканира жену и жена не би могла лако доћи до издржавања.

Замислимо да, после овога спора који је трајао 3 године, муж одстане од бракоразводне парнице и ствар се тако оконча. Жена из извесних разлога неће да води бракоразводни спор па би се морала понова обратити редовном суду за издржавање. Међутим муж при крају овог другог спора довије се лукавству и понова поведе бракоразводну парницу, наводи о томе доказе и на основу истих опет истиче надлежност редовног суда за даљу расправу од дана поведе бракоразводне тужбе. Ситуација се тако понавља и иде у недоглед.

Независно од свега овога сматрам, да је у духу времена а обзиром и на спорост рада црквених судова, да би редовни суд требао у сличним случајевима да се огласи надлежним а не да препушта ствари црквеном суду од њега би требало у опште одузети надлежност по питању расправе издржавања супружника.

Војимир З. Радовић,
адв., из Београда

Тешка повреда нанета релару и кад није одређен на дотичну службу дужност дело је из § 128 од 2. к. з.

Округни суд у П. пресудом својом бр. Кзп. 323/1932 од 6. априла 1933 год. прогласио је кривим Д. Ј. што 15 септембра 1932. г. у вече у В., у тучи ударио пушком својом редара Ј. Ж. по левој руци, сломивши мукост на првој трећини радиуса, услед чега му је та рука остала трајно слабија и то за 15 до 20%, чиме да је починио злочин из §-а 179 од 1. к. з., па га за ово дело осуђује и т. д. а са ових разлога:

Државни тужилац оптужницом променеом на главном претресу, оптужи је Д. Ј. за дело из § 128 од 2. к. з.

На основу проведеног доказног поступка, а обзиром на утврђено чињенично стање суд је нашао да нема дела из § 128 од 2. к. з., јер оштећени није био у службеној радњи, већ случајни пролазник, враћајући се са друге дужности, па је могао само записати име оптуженог и сутра дан поднети пријаву, према чему је суд нашао елементе дела из § 179 од 1. к. з. При одмеравању казне оптуженом је признато олашнице, па применом §§ 71 бр. 4. и 74 к. з. изрекао казну као у диспозитиву.

Поводом ревизије и призива држ. тужиоца Оделење Б. Београдског Касационог суда у Н. С. пок Кре. 171/33 изрекло је ову пресуду: Касациони суд уважава ревизију држ. тужиоца због повреде материјалног за-

УНИВЕРЗИТЕТСКА БИБЛИОТЕКА

WWW.UNILIB

кона из § 337 т. 2. к. п., те поништава пресуду окружног суда у погледу квалификације дела оптуженога и одмерања казне, те дело оптуженога описано у пресуди окружног суда квалификује по § 128 од. 2. к. з. и осуђује га, и т. д. а са доле наведених разлога:

Држ. тужилац је уложио ревизију и то због повреде мат. закона из § 337 бр. 2. к. п. због погрешне квалификације дела, јер је истрагом утврђено, да је оштећени у време извршења дела био у униформи редара, као и да је оптужени делао са знањем, да напада јавног службеника.

Околност пак, да ли је оштећени био дежурни или не, без утицаја је на кривичну одговорност, обзиром да је редар дужан свакад интервенисати, када је учињено какво кривично дело, по прописима своје службе. Због примене § 71 т. 4. к. з. и благе казне.

Касациони суд је нашао: да је основна дужност општинских редара, да одржава и штити јавни поредак и спречава вршење кривичних дела, и нереди у опште, па и онда, када се не би налазио у ноћној патроли, нити нарочито био послат, да дотични неред спречи. Уредба бр. 13.000 из 1899 г. М. У. Дела у свом § 8 посл. начела, изрично наређује, да полицијски органи имају и без наређења, да поступе, ако дознаду за какво кривично дело, а јавна безбедност би захтевала, да се одмах предузму законске мере. Према томе, када се из чињеничног стања установљеног у нападнутој пресуди, види да је у критичном моменту оштећеник као општински редар покушао да по дужности спречи оптуженога, који је у напиту стању шенлучно пуцајући из пушке и да је при вршењу помен. своје дужности нападнут и физички од стране оптуженога, који му је том приликом сломио и леву руку онеспособивши исту трајно за 15—20%, онда у оваквоме делу оптужениковом стоје сва битна обележја злочинства против држ. власти озн. у § 128 од. 2. к. з. Стога Касациони суд, нашавши, да је пом. ревизија основана, јер је у нападнутој пресуди услед погрешне квалификације дела учињена повреда материјалног закона из § 337 тач. 2. к. п. исту уважио, пресуду Окружног суда на основу § 350 тач. 5. к. п. поништио и изрекао предњу пресуду.

ИЗ АДВОКАТСКЕ КОМОРЕ — СКОПЈЕ

На седници ужег Одбора Коморе од 29. V. 1940. г. којој су присуствовали: Драгутин Тасић претседник, Крунислав Органџијевић и Стеван Тривунац чланови и Благоје Поповић секретар Одбора, донесене су одлуке:

Уписан је у именик адвоката Милорад С. Ранчић са седиштем у Пироту.

Уписани су у именик адвокатских приправника:

Имер Рашидовић код Кадрије Салиха адв. из Гостивара, Илија Трифуновић код Михаила Божовића адв. из Тетова, Живота Бошић код Алексе Антића, адв. из Ниша, Јосиф Христић код Николе Марковића адв. из Битоља, Ђорђе Станић код Илије Станића, адв. из Пљеваља, Војиславу Костићу адв. приправнику одобрено је пресељење из канцеларије Стевана Тривунца у канцеларију Косте Бураковића, оба адв. из Скопља.

Брисани су из именика адвокатских приправника:

Светозар Крсгић из Лесковца, због ступања у државну службу, Трајко Димитријевић из Охрида, због ступања у државну службу, Доброш Сокољ из Гостивара због ступања у војску; Божидар Анђелковић из Врање због ступања у државну службу, Ђирило Црногорчић из Скопља због ступања у државну службу, Душан Константиновић из Прокупља, по молби, Слободан Цветковић из Прокупља, због ступања у државну службу.

На пленарној седници Одбора ове Коморе од 9. Јуна 1940. год. којој присуствовали: Драгутин Тасић претседник Коморе, Благоје Поповић, Бранко Ахимовић, Михаило Божовић, Милован Кршић, Александар Слечевевић, Богдан Поповић, Бора Јанковић, Мирко Шуњевић, Крунислав Органџијевић, Љубивоје Стаменковић и Др. Јосип Седмак чланови и Стеван Тривунац секретар Одбора Коморе, донесене су одлуке:

Примљене су на знање и одобрене све одлуке ужег Одбора донесене од последње седнице пленума.

Уписани су у именик адвокатских приправника:

Јован Аврамовић код Александра Христића адв. из Врање, Живадин Антић код Божицара Тадића, адв. из Скопља.

Брисан је из именика адвокатских приправника Радоје Вујошевић из Косов. Митровице, због одјаве принципала.

Упућен је Јефтим Бојчевић адв. приправник да о приправничком стажу код суда тражи уверење од суда.

Примљен је на знање записник Пословног Одбора Савеза Адвокатских Комора од 12. V. 1940. г. уз усмени реферат претседника Одбора Драг. Тасића о раду и одлукама овогодишње Скупштине Савеза.

По акту Министарства Правде Бр. 46973/40 Одбор је решио, да је у начелу противан свакој измени закона о адвокатима путем Уредбе, па и у питању трајања стажа адвокатских приправника; да се о томе извести Министарство Правде уз напомену, да је Скупштина Савеза Адвокатских Комора донела одлуку, да Коморе не дају појединачно мишљења по овоме питању, већ да исто достави Савезу, па да Савез да потребно мишљење у име свију Комора. Конкретно по овоме питању Одбор је мишљења, да ако је немогуће избећи измену закона о адвокатима, стаж не треба смањити испод 4 четири године, и да је као и Загребачка Адвокатска Комора у њеном акту Бр. 1537/40 г. мишљења: да сви прописи Закона о адвокатима, па и пропис о стажу, буду једни и једнообразни за целу државу. О овоме су обавештени Савез и Адв. Комора у Загребу.

Да са улозима Коморе код Хипотекарне банке у Скопљу имају право располагања у име Коморе претседник Драгутин Тасић и благајник Крунислав Органџијевић, адвокати из Скопља.

Донесене су одлуке по више предмета дисциплинских пријава.

Окружни Суд у Пријепољу одбивен је од тражења да се Милисаву Анђелићу адв. из Пријепоља именује заменик док је он на вежби увојсци.

Службени адвокатских канцеларија из Скопља одбивени су од тражења да им Комора изда легитимације, упућени су да се за то обратe својим последствима:

Предложени су чланови пореског Одбора у Лебану по тражењу Пор. управе из Лебана.

Решено је, да Ђири Васиљевићу изда 300 и Витору Бркићу 150.— динара за замену служитеља у Комори који је на вежби.

Да се Окружном суду и Државном тужништву пише да адвокатима који се одређују за заступања по званичној дужности достављају уз позив и препис оптужнице.

О упису и брисању адвокатских приправника

Расписом ове Коморе Бр. 2568 од 17. XI 1937. г. под IV објашњено је, да су адвокати дужни, да у смислу § 9. Зак. о адв. сваку наступелу промену код својих приправника одмах пријаве Комори и да је то најбоље чинити писмом на рецепис ако се лично не предаје Комори. У распису је наговештено које се државне таксе и који доприноси за Комору плаћају, а у распису Бр. 2506 од 26. XI. 1937 надупуњено је, да се државна такса лепа на претставкама а за решења прилаже у маркама нелепњена, а доприноси за Комору да се шаљу преко њеног чековног рачуна Бр. 81305.

Како се у овоме не поступа једнообразно, а чешће се ради погрешно, што изазива компликације у раду Коморе и сувишне послове то се гл.

членови ове Коморе упозоравају на поступак по закону и поменутиим ра-
списима по питањима вежбе приправника.

Молбе за упис приправника подлеже и то:

Државној такси од 40 динара — 20 претставне и 20 за решење о упису.

По §. 12. Пословника Коморе уписнина је 500.— динара и за карту
идентитета 40.— динара. Обе ове суме шаљу се када и молба преко Ко-
мориног чековног рачуна Бр. 81305.

За промену вежбе иста такса државна као и за упис а Комори 125.—
динара на име уписнине, а ако приправник мења и место онда још и 40.—
динара за нову карту.

Сваки акт одјаве подлежи државној такси — претставној, а ако се
жели и решење онда још 20.— динара.

Приликом одјаве принципал је дужан да наведе: у коме је међувремену
приправник био код њега на вежби, и је ли вежба била стварна и непре-
кидна и ако је прекидана због чега и у коме међувремену.

Кад приправник тражи уверење од Коморе о приправничком стажу
треба да му на истом претходно потврди његов принципал које је време
провео код њега на вежби и да ли је вежба била стварна и непрекидна,
а ако у месту има и члан Одбора ове Коморе да и њему поднесе да о
томе стави потврду, па тек онда да шаље молбу Комори такође са од-
говарајућом државном таксом претставком и за уверење.

Понављамо да државну таксу не треба слати преко чековног рачуна,
нити уписнину и за карту у државној такси, већ такву у маркама а упи-
снину и за карту преко чековног рачуна у новцу.

Скопље, 18 јуна 1940 г.

Оверава Претседник коморе,

Драг. Т. Тасић

ПРЕГЛЕД ЗАКОНОДАВСТВА

Број 94-XXXIII од 23. априла 1940. год.: 245) Уредба са законском
снагом о боравку и кретању странаца. — 246) Уредба о измени Уредбе о
максимирању камата. — 247) Уредба о допуни и измени Уредбе Г. ж.
број 11690/36. од 10. јула 1936 о трасирању и грађењу нових железничких
пруга и о њиховом начину финансирања. — 248) Правилник за подизање,
употребу и одржавање свих врста особних и теретних дизалица. — 249)
Правилник болнице Београдске трговачке омладине, легат „Николе и Ев-
геније Кики“ у Београду. — 250) Правилник о дому Задужбине цркве „Св.
Ђорђе“ на Опленцу. — 251) Наредба Министра социјалне политике и на-
родног здравља Ст. бр. 10.000 од 4. априла 1940 о класификацији привред-
них грана за сврхе статистике рада. — 252) Измене у правилнику о по-
словном реду Министарства финансија. — 253) Објашњење о наплати ле-
жарине. — 254) Бела Црква постаје туристичко место. — 255) Одобрење
производње и продаје цивилне маске Небојша Бр. М I. — 256) Нов начин
плаћања са Грчком. — 257) Допуна списка установа за посредовање ра-
да. — 258) Допуна решења о регулисању епидемијског доходака лекарима.
— 259) Ранг геоматарског отсека Државне средње техничке школе. —
260) Исправке. — 261) Исправка о изменама и допунама таксеног и при-
стојбинског правилника. — 262) Исправка.

Број 96-XXXIV од 25 априла 1940. год.: 263) Уредба о изградњи но-
вих и проширењу постојећих аутоматских телефонских централа и мре-
жа, међуградских телефонских линија и зграда за поштанске, телефонске
и телеграфске потребе. — 264) Уредба о изменама и допунама Уредбе о
надзору над осигуравајућим предузећима. — 265) Уредба о допуни Пра-
вилника о радницима државних саобраћајних установа од 24. јуна 1939. г.
— 266) Правилник о рачуноводственом и благајничком пословању југосло-
венског националног комитета за нормализацију.

Број 97-XXXV од 27. априла 1940. год.: 267) Уредба о начину разреза
течевине и друштвеног пореза обвезницима, који послују на подручју ба-

УНИВЕРЗИТЕТСКА
БИБЛИОТЕКА

новине Хрватске и на осталом подручју државе. — 268) Уредба о односима Финансијске контроле на подручју бановине Хрватске. — 269) Уредба о односима и сарадњи — државних и бановинских службеника у пореским управама на подручју бановине Хрватске. — 270) Уредба о државном финансијском инспекторату у Загребу. — 271) Упутство о примени чл. 11 Правилника о извршењу Уредбе са законском снагом о легитимацијама (пословним књижицама) радника и намештеника. — 272) Прибој—Бања проглашено за туристичко место. — 273) Исправка у Уредби о буџетским дванаестинама за месеце: април—јули 1940. — 274) Нова телефонска веза са Холандијом.

Број 103-XXXVI од 7. маја 1940. год.: 275) Уредба о производњи ричинусовог семена. — 276) Уредба о изменама и допунама у Закону о организацији финансијске управе и у Правилнику о пословном реду у Министарству финансија. — 277) Правилник за извршење Уредбе о начину разреза течевине односно друштвеног пореза обезвнџенима који послују на подручју Бановине Хрватске и на осталом подручју државе. — 278) Измена Правилника о управи експроприсаних шума. — 279) Образовање нових школских срезова на територији Зетске бановине. — 280) Продужење рока предвиђено у Правилнику о установама хуманог карактера.

Број 106-XXXVII од 10. маја 1940. год.: 281) Правилник за извршење одредаба Уредбе са законском снагом о извођењу радова на утврђивању. — 282) Оснивање Главне управе посредовања рада у Београду. — 283) Максимирање цена брашну. — 284) Исправка у Уредби о устројству уписника бродова. — 285) Исправка у Уредби о личном и породичном додатку државних пензионера бр. 7550/1-1940. — 286) Исправка. — 287) Исправке тарифе за хонораре и споредне припадљености овлашћених баждара и службеника Поморске управе за баждарење морских бродова.

Број 107-XXXVIII од 11. маја 1940. год.: 288) Уредба о изменама и допунама Уредбе о државном и бановинским путним фондовима М. с. бр. 539/38. год. — 289) Уредба о надзору над извршењем Уредбе о сузбијању скупоће и несавесне спекулације од 20. септембра 1939. и Уредбе о контроли цена од 5. фебруара 1940. год. — 290) Уредба о рачуноводству Дирекције за спољну трговину. — 291) Уредба о преносу државног добра Тополовац код Сиска на бановину Хрватску. — 292) Уредба о изменама и допунама Уредбе о образовању пословних резерви и резервних фондова код осигуравајућих предузећа, установа социјалног осигурања, новчаних звода и задружних организација, као и о делимичном улагању ових резерви и резервних фондова у државне хартије од вредности од 24. јуна 1938. — 293) Уредба о територијалној надлежности средњих судова са седиштем у Горажди, Сопоту и Царевом Селу, о преносу послова са судова досадашње територијалне надлежности на ове судове и о отпочињању нових судова са радом. — 294) Уредба о службеним односима професионалних возача (шофера) аутомобила, запослених код приватних лица. — 295) Уредба о промету кукуруза. — 296) Уредба о распореду звања управника завода за лепрозне у Сарајеву. — 297) Објашњење о царинењу ујаци и конопца. — 298) Објашњење прописа чл. 35 Уредбе о избору народних посланика за Народну скупштину. — 299) Правилник о радном времену на пловним објектима Дирекције поморског сабраћаја. — 300) Обавезно сејање ричинуса у Дунавској бановини. — 301) Измене и допуне Правилника о пословању Финансијског зборника. — 302) Допуне у Правилнику о испитима у Дирекцији за спољну трговину од 8. априла 1940. — 303) Царињење нафте — 304) Ранг разних школа и течајева. — 305) Исправка грешака уредба М. с. бр. 583, 584, 585 и 586 од 23. априла 1940.

Број 109-XXXIX од 14. маја 1940. год.: 306) Уредба о организацији Министарства пошта, телеграфа и телефона. — 307) Уредба о измени и допуни Уредбе о трговинским, индустријским и занатским коморама II бр. 24640/у од 3. августа 1932. године. — 308) Уредба о штетњи животиња намирница. — 309) Уредба о одлагању извршења против грађанских лица на војној дужности. — 310) Допуна § 3. Уредбе М. с. бр. 635 од 9. јуна 1939. г. — 311) Тумачење чл. 8 Уредбе о полагању вишег стручног испита за звање лекара асистента. — 312) Отварање царинског одељка у Светом Ђорђу царинарнице у Бару. — 313) Правилник о извршењу У-

редбе о пријављивању житарица од 29. новембра 1939. — 314) Право Хрватског аутоклуба, из Загребa, за издавање триптика и карнета. — 315) Преглед државних расхода и прихода за месец март 1940 и за период април 1939—март 1940 по буџету за 1939/40. год. — 316) Исправка у Правилнику за извршење Уредбе о начину разреза који послују на подручју бановине Хрватске и на осталом подручју државе. — 317) Исправка у Уредби о организацији финансијске контроле на подручју бановине Хрватске. — 318) Исправка у Уредби са законском снагом о стварним правима на броду и о поморским привилегијама.

Број 110-XI од 15. маја 1940. год.: 319) Уредба о трговинском споразуму са прилозима А и Б закљученом и потписаном у Београду 10 априла 1940 године између Краљевине Југославије и Краљевине Мађарске. — 320) Уредба о споразуму о плаћањима закљученом и потписаном у Београду 10 априла 1940 године између Краљевине Југославије и Краљевине Мађарске. — 321) Уредба о споразуму о развоју туризма закљученом и потписаном у Београду 10 априла 1940 године између Краљевине Југославије и Краљевине Мађарске. — 322) Повеће таксе за унутрашњи и међународни поштански промет. — 323) Проширење делокруга рада Царинарнице и реда у Коториби и њеног одељка у Чаковцу.

САДРЖАЈ ПРАВНИХ ЧАСОПИСА

Правна мисао часопис за право и социологију. Уредници Др. Драг Кечкића, Др. Никола Вучо и Др. Драгослав Тодоровић. Свеска март—април 1940. Бр. III-IV. Садржај. Проф. др. х. с. Живојин М. Перић. — Животни простор; Др. Бранислав Недељковић. — О неким нарочитим облицима колективне баштине код Срба. Живојин Цветковић. — Уметност друштво и радничка класа. Загорка Мићић. — Друштвени задатак филозофије. Др. Антон Улајн-Ревници. — Објективни основ међународног права. Др. Лазо М. Костић. — Једна мотивација уредбе. Критични преглед књига. Хроника.

Одвјеник орган Адвокатске коморе у Загребу: Уредник Др. Иво Политео Број 5—6 Год. XIV за мај и јуни 1940. год. Оно мало што се може још данас. Савез Адв. комора Краљ. Југославије. Ми смо за вас гласовали. Правне и одвјетничке прилике у Мађарској. Заштита интереса оних у војној служби. Сувише формалности. Најважније промјене у закону о суд. таксама. Из сталешке јудокатуре. Вијести Адв. коморе у Загребу Разно.

Власник и издавач „Б р а н и ч“ је Адвокатска комора у Београду коју претставља претседник **Владимир Св. Симић**, адвокат.

Штампарија Ж. Маџаревића, Београд Цара Николе II, 28

УНИВЕРЗИТЕТСКА
ВИБЛИОТЕКА